

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KENTSEL VE EKOLOJİK OMURGA OLARAK MELES ÇAYI ULUSAL KENTSEL TASARIM FİKİR PROJESİ YARIŞMASI

Yaşayan Omurga Meles ve Yaşayan Laboratuvarlar

İçindekiler

1.Bölgesel Kentsel Tasarım Yaklaşımı	2
1.1.Meles Yaşayan Koridor	2
1.2. Meles Yaşayan Laboratuvarlar	4
2. 1/5.000 Ölçekli Tasarım Alanın Yakın Çevresi İle İlişkisi	7
2.1. Ulaşım Aksları	8
2.2. Öneri Odak Noktaları.....	10
2.3. Önemli Alanlar	10
2.4. Peyzaj Tasarım Kararları	11
2.5. Yeşil Alan Kullanımı	11
2.6. Yeşil Altyapı Sistemi.....	12
2.7. Biyo-çeşitlilik Koruma ve Geliştirme Alanları.....	12
3. Odak ve Etkileşim Alanlarına Yönelik Kararlar	14
3.1. Odak Alan Kararları ve Meles Çayı Bağlantıları.....	18
3.2. Etkileşim Alan Kararları ve Meles Çayı Bağlantıları.....	40

1.Bölgesel Kentsel Tasarım Yaklaşımı

1.1.Meles Yaşayan Koridor

Meles çayı, tarihten günümüze kadar ‘İzmirilik Kültürünü’ taşıyan, barındırdığı birçok tarihi, ekolojik ve sosyo-kültürel değeri günümüze kadar ulaştıran, kentsel ve kırsal yaşamı birbirine bağlayan, İzmir’e ait en önemli omurgalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Meles çayının kentsel ve kırsal alanlarla kurduğu bu ilişki günümüzde zayıflamış ve hızlı gelişen kentleşme süreci nedeniyle bu canlı omurga yaşayamaz hale gelmiştir.

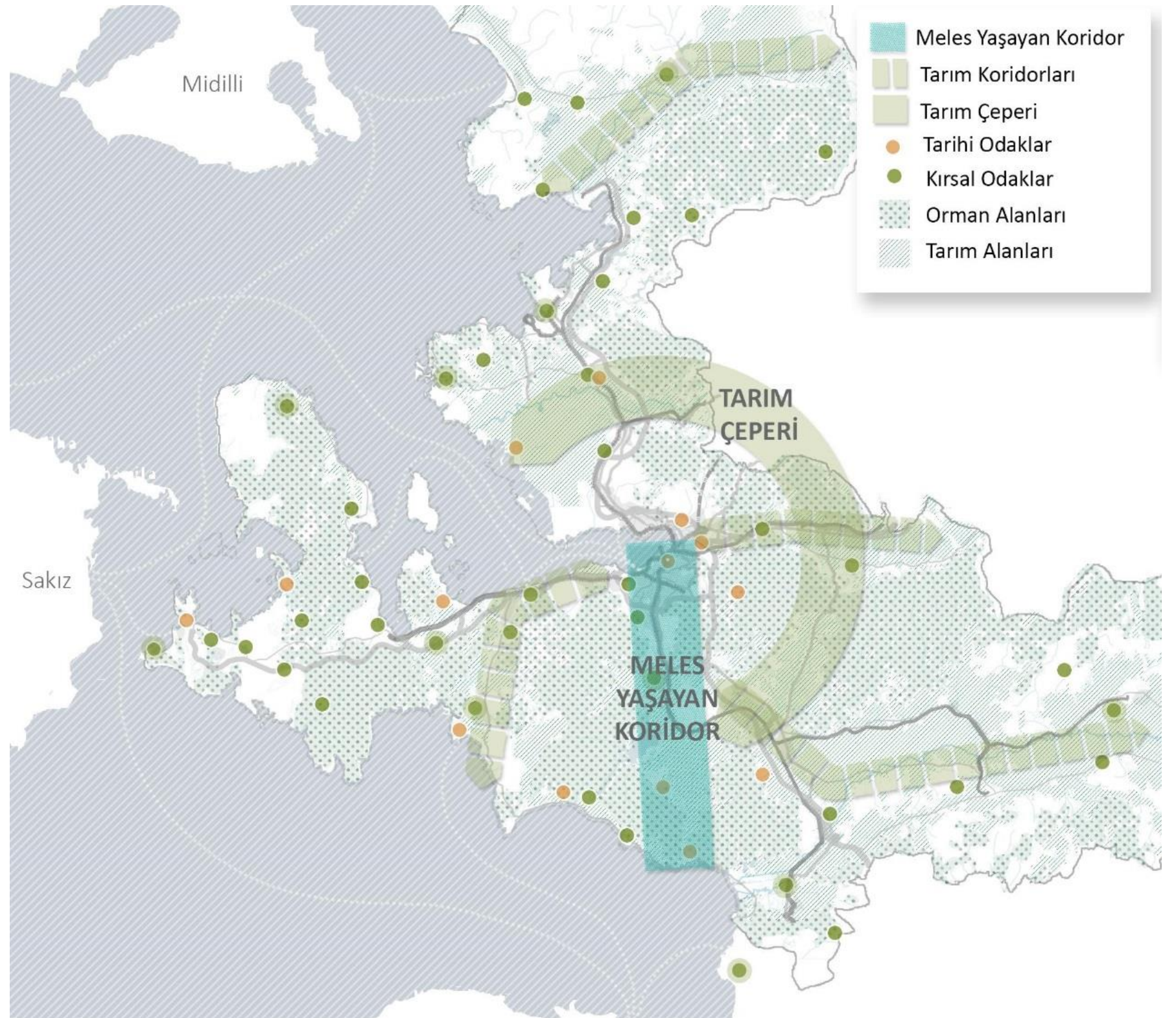
Meles çayı omurgasını yaşatmak, kentsel ve kırsal alanlarla kurduğu ilişkiyi güçlendirmek, bölgedeki sosyo-ekonomik dinamikleri yeniden kuvvetlendirmek, geçmişten günümüze kaybolmaya yüz tutmuş İzmir’e ait kadim üretim kültürlerini tekrar ortaya çıkarmak için, yanşıma kapsamında Meles Deltası’ndan Ürkmez’e kadar uzanan ‘**Meles Yaşayan Koridor**’ önerisi getirilmiştir.

Meles Yaşayan Koridor içerisinde öngörülen, “**Meles Yaşayan Laboratuvarlar**” ile omurgada yaşanan sorunlara çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. Yaşayan laboratuvarlarla koridor boyunca öngörülen ekolojik yenilenmenin yanı sıra, koridordaki kadim üretim kültürlerin canlandırılması, koridor boyunca yaşanan toplumsal ve ekonomik ayrışmaların giderilmesi ve bu sorunlara yönelik çeşitli aktörlerle iş birliği yapılarak yenilikçi çözümler üretilmesi amaçlanmıştır.

Meles Yaşayan Koridor sadece omurga boyunca bir yaşamın canlandırılmasını değil, İzmirilik kültürünü yaşatan, bütün değerleri harmanlayarak bölgesel nitelikte bir kalkınmanın sağlanmasını amaçlamaktadır.

Yaşayan Koridorun temel amaçlarından biri İzmir’deki kadim tarımsal üretim kültürünün geliştirilmesidir. İzmir’deki mevcut tarımsal koridorlar ve kente ait birincil tarım çeperi incelendiğinde, yaşayan koridor tarımsal çeperin kente entegrasyonunun sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır (Bakınız Şekil.1).

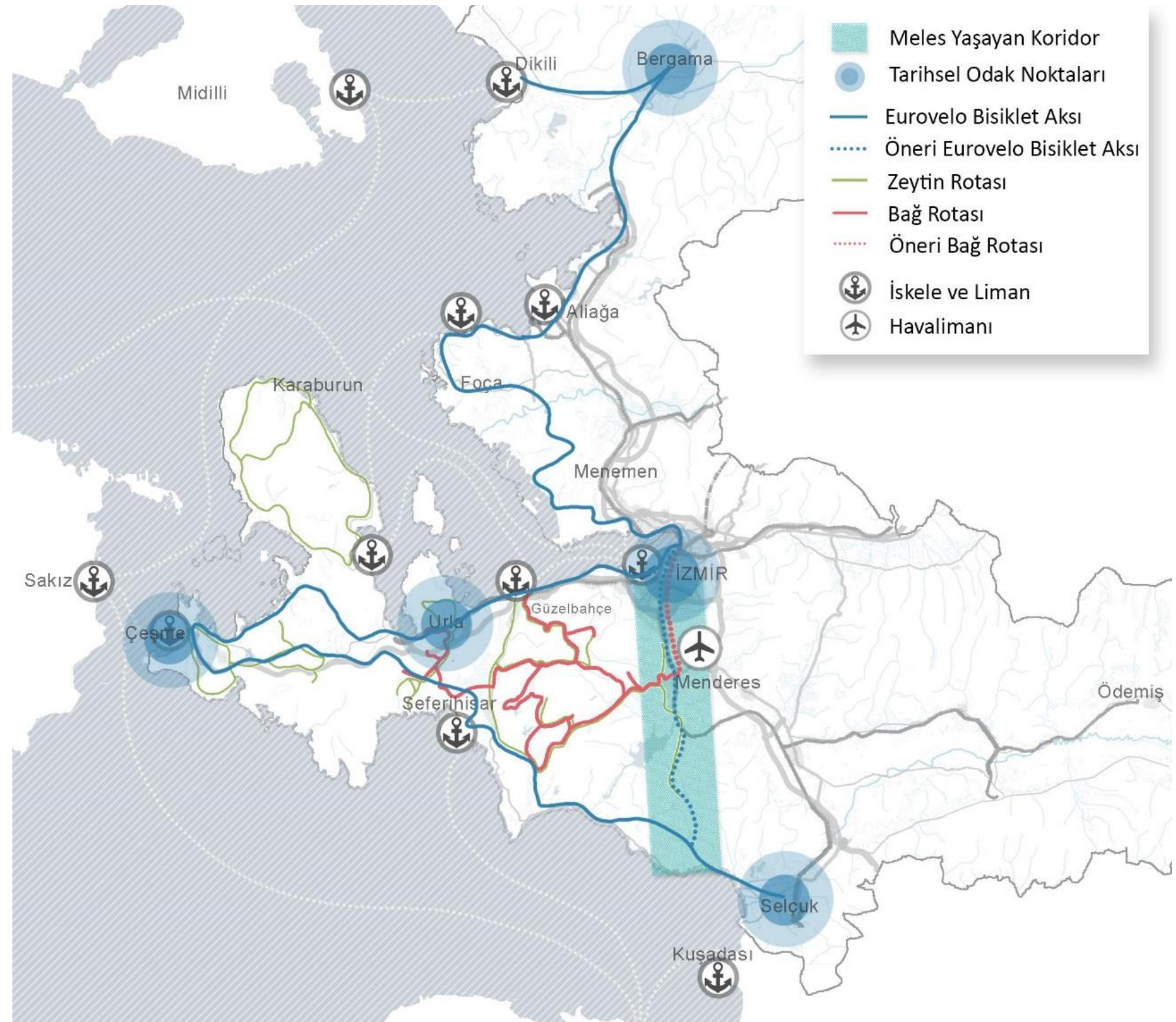
Diğer tarımsal koridorlardan farklı olarak, yaşayan koridorda özellikle iklim değişikliğinin tarım sektörüne olan etkilerinin azaltılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda yaşayan laboratuvarlar aracılığıyla bilgi enstitüleri ve tarımla uğraşan halkın bir araya getirilmesi hedeflenmiş, çiftçilerin iklim değişikliği nedeniyle yaşadığı sorunların minimize edilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 1. Meles Yaşayan Koridor ve İzmir Tarımsal Üretim Aksları

Meles yaşayan koridor, ayrıca İzmir genelinde önem taşıyan ulusal ve uluslararası rotaların kent merkezine ulaşmasını sağlamaktadır. Ulusal bağlamda yarımada kültürünü taşıyan zeytin rotası ve bağ rotası, Menderes ilçesinden koridora eklenmektedir. Özellikle bağ rotasına yeni bir ek uzantı önerilmiş ve bu ek rota aracılığıyla Şehitler Korusu ve Kadifekale bölgesinde öngörülen **'Meles Üzüm Bağları'** nın mevcut bağ rotasına entegrasyonu sağlanmıştır.

Uluslararası bağlantılar kapsamında ise Akdeniz havzasında Trans-Avrupa ulaşım ağı yaratılmasını destekleyen Eurovelo bisiklet aksının İzmir rotasının geliştirilerek, yaşayan koridor boyunca alternatif bir rota oluşturulması sağlanmıştır. Yaşayan Koridor - Eurovelo bağlantısıyla İzmir'in tarihine tanıklık eden Meles Çayı'nın, bu turizm ağına eklenmesi amaçlanmıştır (Bakınız Şekil.2).

Şekil 2. Meles Yaşayan Koridor ve kentsel rota bağlantıları

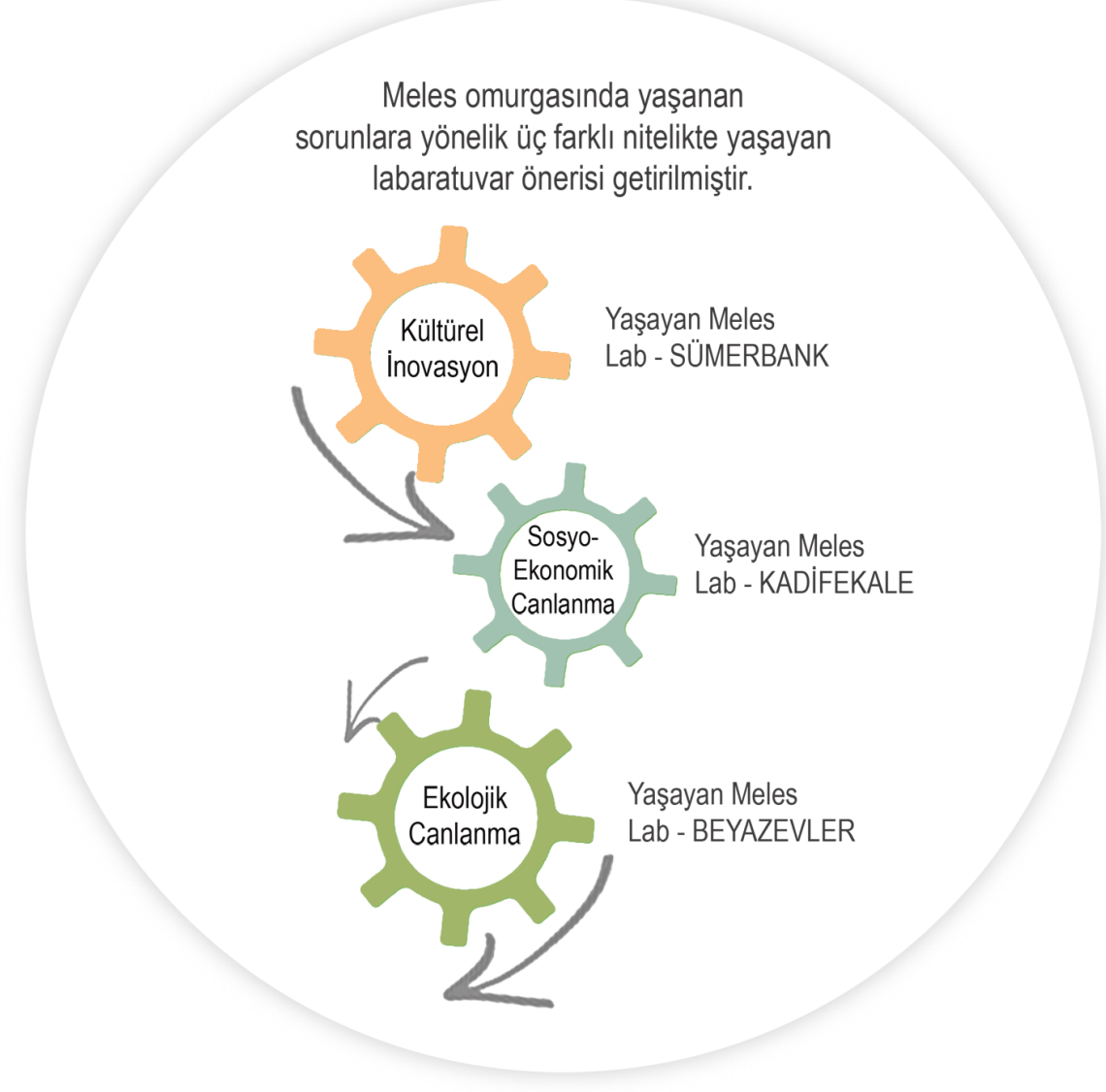
1.2. Meles Yaşayan Laboratuvarlar

Meles Çayı omurgası boyunca yaşanan sorunlara Meles Yaşayan Laboratuvarlar aracılığı ile çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda yaşayan laboratuvarlarda kentsel sorunlara yönelik deneysel bilgi kullanılarak inovatif ve sürdürülebilir çözümler üretilmesi, bu çözümlerin kentte test edilerek deneyimlenmesi amaçlanmıştır.

Yaşayan laboratuvarlar özellikle yerel bilgi ve uzman bilgisini harmanlayarak kentin sorunlarına inovatif ve sürdürülebilir çözümler getirmektedir. Bu kapsamda ele aldığımızda özellikle İzmirlik kültürünün önemli bir parçası olan yerel halkın sahip olduğu kaybolmaya yüz tutmuş bilgiler, üretim teknikleri ve bu kültüre ait bilgilerin yaşayan laboratuvarlarla gün yüzüne çıkarılması, bu bilgilerin üniversiteler ve araştırma enstitülerindeki uzmanların bilgileriyle harmanlanarak, kentin sürdürülebilirliğini sağlayacak "melez" bilgiler üretilmesi amaçlanmıştır. Yaşayan laboratuvarların en önemli özelliklerinden birisi yalnız uzmanların değil yerel halkın da karar verici konumda olmasıdır. Bu kapsamda laboratuvarlarda ele alınan kentsel sorunların çözümünde yerel halkın katılımı büyük önem taşımakta ve öngörülen çözümleri sürdürülebilir kılmaktadır (Bakınız Şekil.3).

Şekil 3. Meles yaşayan laboratuvarların genel tanımı

Şekil 4. Meles yaşayan laboratuvarlar önerileri ve çözüm alanları

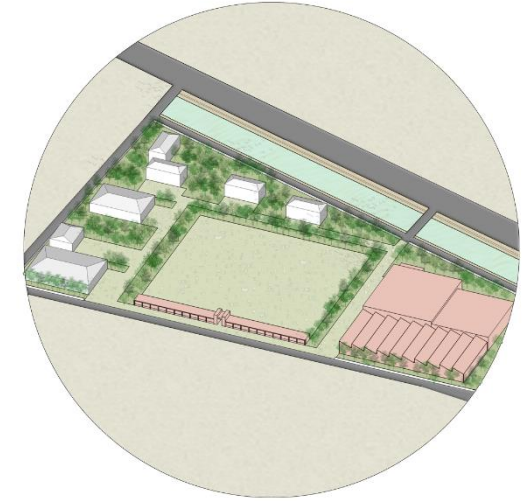
Meles omurgası boyunca farklı nitelikteki kentsel sorunlara çözüm bulmak amacıyla Sümerbank, Kadifekale ve Beyazevler'de yer almak üzere üç adet yaşayan laboratuvar önerisi getirilmiştir (Bakınız Şekil.4 ve Şekil.5):

Meles Yaşayan Lablar	Kentsel Müdahale Alanı	Çözüm Yöntemi	Etkinlikler	Hedef Kitle
Yaşayan Meles Lab - SÜMERBANK	Kentsel Bellek Kentsel Gelişme	Kültürel inovasyon uygulamaları ile kentsel belleğin sanat ile canlandırılması	Kentsel belleğin canlanmasına yönelik sanatsal aktiviteler (Sümerbank doküman desenlerinin kent içinde sanatla yeniden canlandırılması); Göçmenler ve yerel halkın bilgilerini harmanlayarak farklı nitelikte sanatsal üretim yapması	Kentsel yaratıcı sınıf, Yerel halk, Çeşitli kültürel topluluklar (Ege Mahallesi, Darağaç Mahallesi, Alsancak)
Yaşayan Meles Lab - KADİFEKALE	Kentsel Adalet Kentsel Gelişme Kentsel Bellek Kentsel Çevre ve Kent Ekolojisi	Kentsel gıda üretiminin artırılması ve kadim bağ kültürünün canlanması; Bölgesel bağ turizmini desteklemek ve yerel kalkınmayı sağlamak amacı ile sosyo-ekonomik kalkınmayı sağlayacak inovatif aktiviteler düzenlenmesi	Bağcılık eğitimleri ve uygulamaları; Bağ bozumu etkinlikleri; Şarap yapım atölyeleri; Menengiç kahvesi yapım atölyesi Kültürel kent mutfağı atölyesi; Kaybolan meslek eğitimleri; Hasat Ekinlikleri (Menengiç toplama; üzüm toplama); Kadim üretim teknikleri geliştirme uygulamaları)	Yerel halk, Göçmenler, Çevre ilçelerdeki yerel üreticiler
Yaşayan Meles Lab - BEYAZEVLER	Kentsel Gelişme Kentsel Çevre ve Kent Ekolojisi	İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak amacı ile tarımsal verimliliği arttıracak inovatif çözümler üretilmesi; İklim değişikliğine yönelik eğitimler verilmesi ve Meles Omurgası boyunca oluşturulacak eğitim bahçelerinin yönetiminin sağlanması	Her yaş grubuna yönelik farklı nitelikte iklim değişikliği farkındalık etkinlikleri; yerel üreticilere yönelik iklim değişikliği ve tarımsal üretim etkinlikleri)	Yerel halk (farklı yaş gruplarından), Üreticiler, Menderes ve çevresi kırsal yerleşimler,

Şekil 5. Sümerbank, Kadifekale ve Beyazevler Meles yaşayan laboratuvarları

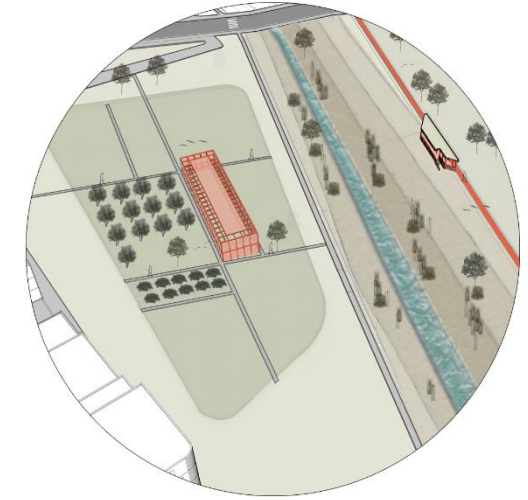
- Meles Yaşayan Laboratuvar- SÜMERBANK:

Kentin belleğinde önemli bir endüstriyel miras olarak yer alan Sümerbank'a ait yapıların laboratuvar olarak yeniden işlevlendirilmesi öngörülmüştür. Kültürel inovasyon merkezi olarak kullanılması planlanan bu laboratuvar özellikle, kendi çevresinde yer alan Ege mahallesi, Alsancak Darağaç mahallesi gibi kültürel yönden zenginlik taşıyan mahallelerle birlikte çalışması, bu mahallelerdeki yerel halkın bu merkezde sanatsal üretim yapması amaçlanmıştır. Bu merkezde özellikle bu mahallelerde yaşayan yerel halkın, kent merkezinde yaşayan yaratıcı sınıfla buluşması ve çeşitli etkinliklerle (festivaller, sanatsal üretim atölyeleri, vb.) kente kültürel inovatif öneriler getirmesi hedeflenmiştir. Laboratuvarıda oluşturulan melez bilgiyle kaybolmaya yüz tutmuş kültürel etkinliklerin yenilikçi yöntemlerle kente entegre edilmesi amaçlanmıştır.

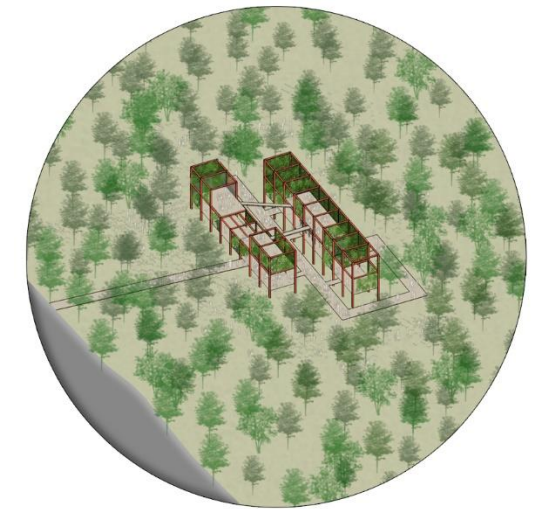
- Meles Yaşayan Laboratuvar- KADİFEKALE:

Yeşildere Eski Tabakhane bölgesinde öngörülen yaşayan laboratuvar ile Meles omurgasına sosyo-ekonomik kalkınma ve ekolojik canlanma sağlanması amaçlanmıştır. Bu laboratuvar aracılığıyla Eski Tabakhane, Kadifekale ve Şehitler Korusu bölgesinde kentsel gıda üretimi artırılabilecek ve kadim bağ kültürü bu bölgede canlandırılacaktır. Özellikle, Karabağlar'a ismini veren Kavacık üzümünün bu bölgede yetiştirilmesi, bu yetiştiriciliğin burada yaşayan halkla beraber üzüm üretim teknikleriyle yapılması, kent belleğinin canlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bağcılık kültürünün bu bölgede yaygınlaştırılmasına ek olarak, farklı nitelikte ekolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik canlanmayı sağlayacak eğitim ve üretim etkinlikleri de önerilmiştir. Bu bağlamda; bağcılık eğitimleri ve uygulamaları; bağ bozumu etkinlikleri; şarap yapım atölyeleri; menengiç kahvesi yapım atölyesi; hasat etkinlikleri (menengiç toplama; üzüm toplama); üretim teknikleri geliştirme uygulamaları; kültürleri birleştiren kent mutfağı atölyesi, bölgede yaşayan göçmenlere yönelik kaybolan meslek eğitimleri öne çıkan etkinlikler arasındadır.

- Meles Yaşayan Laboratuvar- BEYAZEVLER:

Beyazevler'de öngörülen yaşayan laboratuvarla bölgesel ekolojik canlanmanın sağlanması ve iklim değişikliğine yönelik eğitimler verilerek bölgede bu konuda farkındalık yaratılması ve iklim değişikliğinin etkilerine yönelik bölgede karşılaşılan sorunlara inovatif çözümler üretilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda çeşitli yaş gruplarına yönelik farkındalık eğitimleri öngörülmüş ve özellikle Menderes çevresinde yaşayan tarımla uğraşan üreticilere yönelik iklim değişikliğinin etkisini azaltacak inovatif çözüm eğitimleri verilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla, yerel üreticinin bilgisinin uzman bilgiyle harmanlanması ve iklim değişikliğine karşı alternatif çözümlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Omurga boyunca önerilen iklim değişikliği eğitim bahçeleri, bu alternatif önerilerin test edilebileceği alanlar olarak tasarlanmıştır.

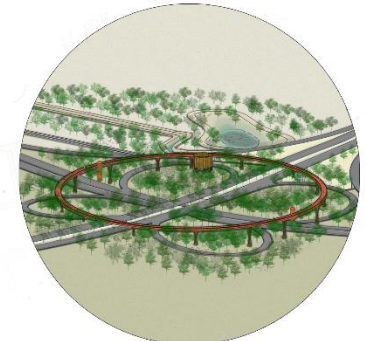

Şekil 6. Laboratuvar birim şemaları

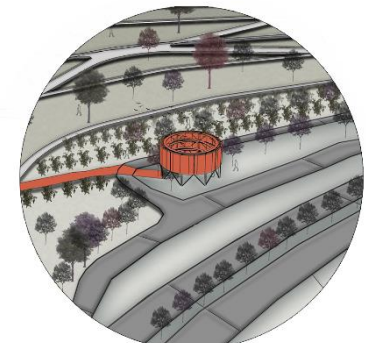
2. 1/5.000 Ölçekli Tasarım Alanın Yakın Çevresi İle İlişkisi

Meles Yaşayan koridor üzerinde yer alan “Meles Yaşayan Laboratuvarların” yakın çevreleri ile ilişkisi 1/5.000 ölçekli planda detaylı olarak gösterilmiştir. Söz konusu planda yaşayan laboratuvarların çevre yerleşimlerle bağlantısı tanımlanmıştır. Bu bağlamda laboratuvarlarla birlikte kentsel ölçekte aşağıdaki kullanımlar önerilmiştir:

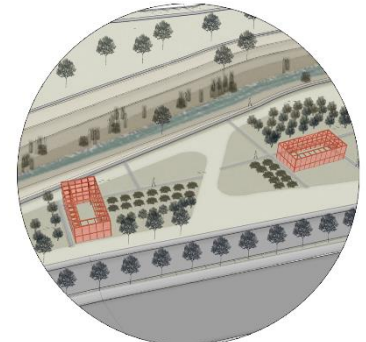
- **İklim Değişikliği Eğitim Bahçeleri:** Beyazevler’de önerilen yaşayan laboratuvarı iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak amacıyla alternatif çözüm önerilerinin test edilebileceği ve iklim değişikliğinin etkilerine farkındalık oluşturmak adına eğitim etkinliklerinin her yaş grubuna verilebileceği alanlar olarak tasarlanmıştır.
- **Kentsel Tarım Parkları:** Özellikle kentsel gıda güvenliğinin sağlanması ve mahallelerde sosyal etkileşimin artırılması amacıyla yeni gelişme alanlarında önerilmiştir. Bu bağlamda Gaziemir-Emrez Mahallesi kentsel dönüşüm alanı, Karabağlar- Buca kentsel dönüşüm alanı ve Ballıkuyu kentsel dönüşüm alanlarında kentsel tarım parkları önerilerek kentsel tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.
- **Botanik Bahçesi:** Özellikle İzmir’e ait yerel bitkilerin sergilenmesi, iklim değişikliğine bağlı ortaya çıkabilecek kuraklık riskleriyle baş edilebilmesi için yeni sistem ve yaklaşımlar için bir eğitim alanı olarak tasarlanmıştır.
- **Ekosistem Pavyonları:** Ekolojik çeşitliliği artırmak ve farklı türde ekosistem alanları oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır. Omurga boyunca önerilen bu pavyonlarda öngörülen farklı bitki türleriyle, çeşitli türde hayvanlar için bir yaşam alanı oluşturulması hedeflenmiştir. Ayrıca bu koridor boyunca bu yaşam alanlarının insanlar tarafından gözlenebilme imkânı sunulmuştur.
- **Afet Eğitim Parkları:** Karabağlar- Buca riskli alanı için öngörülmüştür. Bu bağlamda parkın içerisinde yer alan deprem simülasyon merkezi ile afetlere yönelik farkındalığın artırılması aynı zamanda deprem anında toplanma merkezi olarak kullanılması hedeflenmiştir.
- **Meles Kent Mutfağı:** Meles omurgası boyunca üretilen ürünlerin (Menengiç kahvesi, Kavacık üzümü, üzüm bağlarında üretilen şaraplar, Meles bostanda üretilen yerel otlar, vb.) deneyimlenebileceği, satışının yapılabilceği bir alan olarak tasarlanmıştır. Kent mutfağında ayrıca çeşitli atölyeler düzenlenerek, İzmir’de var olan farklı kültürdeki yemeklerin burada tanıtılması amaçlanmıştır.
- **Meles Üzüm Bağları:** Kadifekale ve Şehitler Korusu bölgesinde önerilmiştir. Özellikle Karabağlar’ın belleğinde var olan, yerel kavacık üzüm üretiminin bu bölgelerde yeniden canlandırılması öngörülmüştür. Meles bağlarının ayrıca bölgesel ölçekte İzmir Yarımada’da var olan bağ rotası ile bağlantısı sağlanmıştır.
- **Meles Bostanı:** İzmir ve Ege Bölgesine has, yerel tohumlar ve bitki türlerini kullanarak tarımsal üretim yapılması amaçlanmıştır.
- **Meles Deltası Doğal Yaşamı Canlandırma Ve Öğrenme Alanı:** Meles deltasındaki doğal hayatın canlandırılması amaçlanmış ve bio-rezerv alanı olarak tasarlanmıştır. Delta içerisinde kısmi olarak geçen aks ile doğal yaşamı izleme ve öğrenme imkânı sunulmuştur.

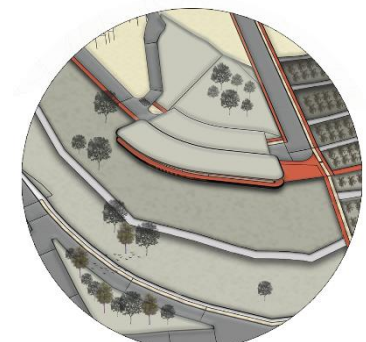
BOTANİK BAHÇESİ

EKOSİSTEM PAVYONU TİP I

EKOSİSTEM PAVYONLARI TİP II

MELES KENT MUTFAĞI

Şekil 7. Birim şemaları

2.1. Ulaşım Aksları

a. Yaya ve Bisiklet Dolaşım Aksı

Şekillerde görüldüğü üzere öngörülen yaya ve bisiklet dolaşım aksı ile hem Meles Çayı boyunca kesintisiz bir ulaşım aksı sağlanmış, hem de Meles çayı üzerinde yaya ve bisiklet geçişleri arttırılarak çevre yerleşimlerin birbirleri ile bağlantısı güçlendirilmiştir.

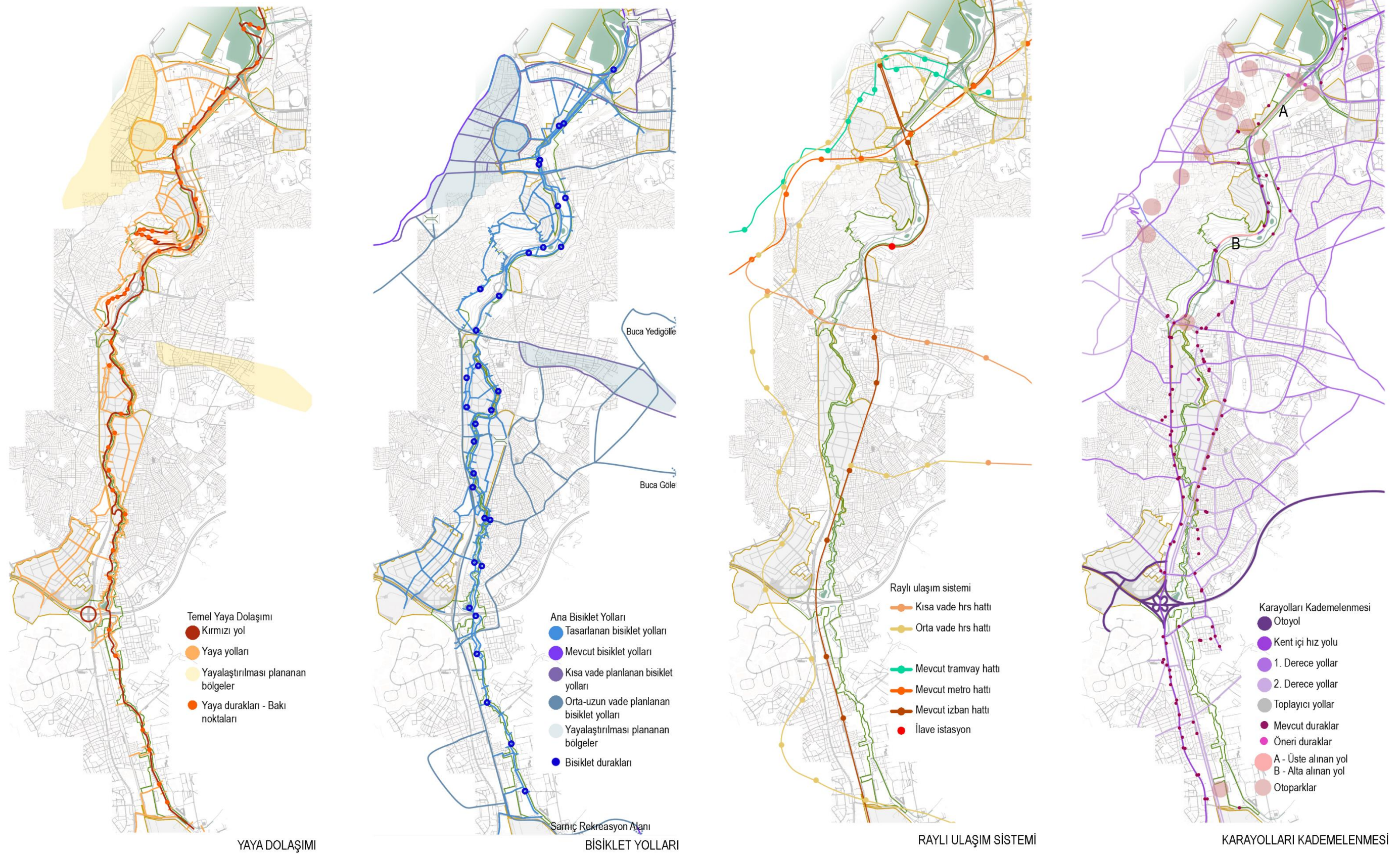
Meles omurgasında tasarlanan bisiklet aksı, ayrıca uluslararası nitelikte olan Eurovelo bisiklet aksına bağlanmakta, Eurovelo aksı için alternatif bir güzergâh oluşturmaktadır. Meles ana yaya dolaşım aksını oluşturan “kırmızı yol” ise omurganın havalimanı ve delta ile olan bağlantısını güçlendirmektedir. Tasarlanan yaya ve bisiklet dolaşım akslarında ayrıca omurgaya paralel ikincil akslar kurgulanmış, omurga üzerinde olan önemli kullanımların ard alanlar ile bağlantısının güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, omurga boyunca belirli aralıklarda bisiklet ve yaya durakları önerilerek, duraklama ve dinlenme noktaları tasarlanmıştır.

b. Taşıt Yolu Sistemi

Şekilde taşıt yolu sisteminde yol kademelenmesi belirlenmiştir. Şekilde görüldüğü üzere A ve B noktalarında taşıt yoluna iki önemli müdahale önerilmiştir. A noktasında mevcut yol üste alınarak Meles Çayı’ nın etrafında yeni bir rekreatif alan önerisi getirilmiş ve çayın iki tarafında yer alan yerleşim alanları arasında yolun sınır oluşturulması engellenmiştir. B noktasında ise kısmi olarak taşıt yolu alta alınarak, tarihi su kemerlerine uygulanan taşıt yolu baskısı kaldırılmış, su kemerleri tamamen yayaların ulaşımına açılmıştır. Kervan Köprüsü’nün ortaya çıkartılması için, üzerinden geçen taşıt yolu Meles Çayı’nın güneyine kaydırılmıştır. Ayrıca, Meles Çayı boyunca yerleşim alanlarında yeni otobüs durakları önerilerek, omurganın çevre yerleşimlere bağlantısının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

c. Raylı Sistem

Raylı sistemde, Kemer ve Şirinyer İZBAN durakları arasında kalan alanda ilave durak önerisi getirilerek, raylı sistem ile bölgedeki bağlantının oluşturulması amaçlanmıştır. Alsancak Tren İstasyonundan Hilal Transfer Merkezi kadar havaray hattı önerilerek İZBAN hattının hemzemin kullanıma engel oluşturması önlenmiştir. Ayrıca Gaziemir Semt garajından İzmir Fuar alanına kadar da bir diğer havaray hattı önerilerek bağlantının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

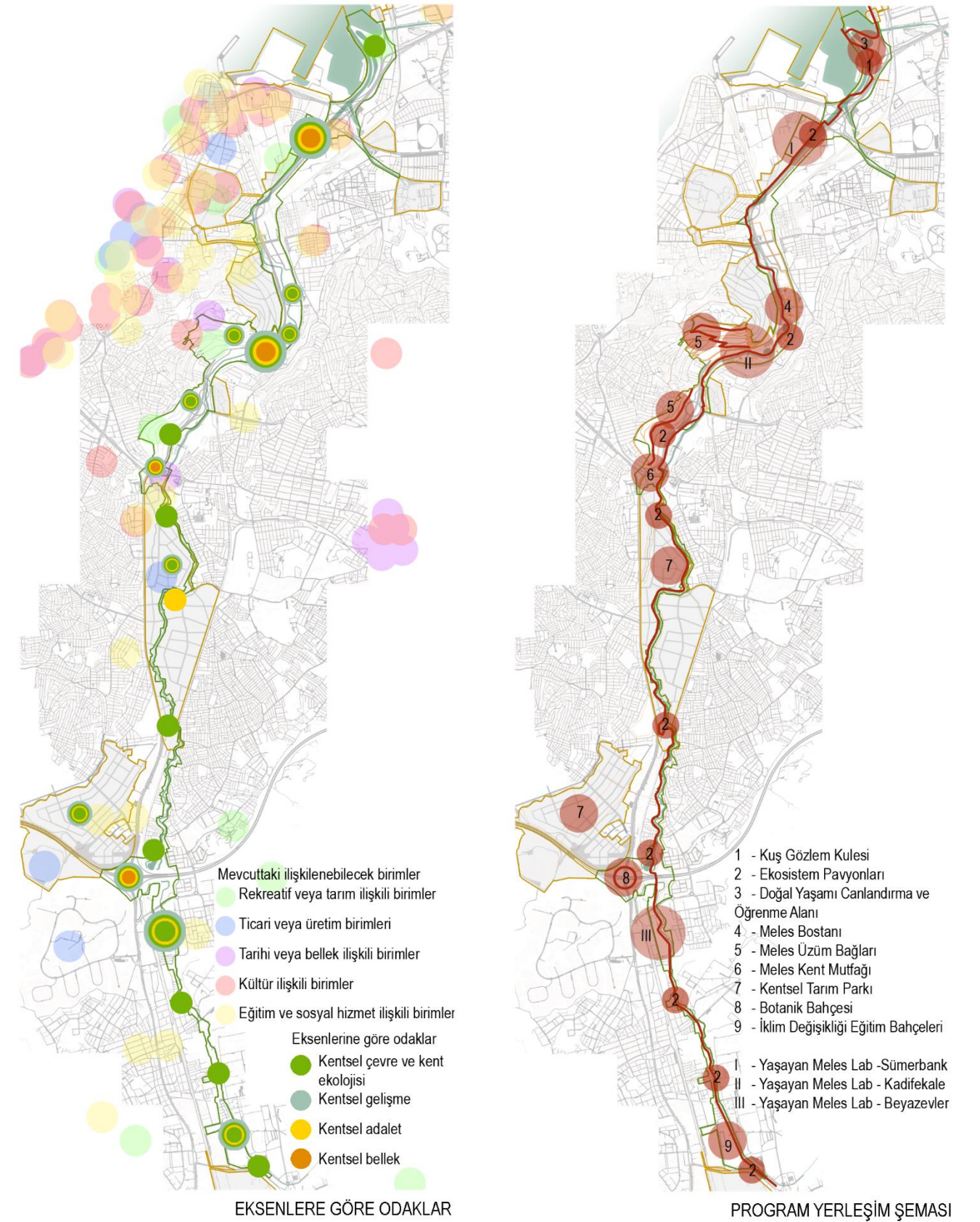
Şekil 8. Ulaşım aksları şemaları

2.2. Öneri Odak Noktaları

Şekilde görüldüğü üzere kentsel çevre ve kent ekolojisi, kentsel adalet, kentsel gelişme ve kentsel bellek eksenlerine tasarım alanında odak alanlar belirlenmiştir. Bu odak alanları kurgulanırken özellikle kentte mevcut olan birimler incelenmiş ve odak alanların bu birimlere bağlantıları sağlanmış ve buna göre odak alan yer seçimi yapılmıştır.

2.3. Önemli Alanlar

Koridorda yer alan önemli alanlar ise aşağıdaki şekilde belirtilmiş ve listelenmiştir.

Şekil 9. Öneri odak noktaları ve yerleşim şeması

2.4. Peyzaj Tasarım Kararları

Meles Çayı İzmir tarihinde ve kent belleğinde önemli yeri olan bir kamusal alan ve kent ekolojisinin önemli kilit noktalarını bir araya getiren bir omurga niteliğindedir. Bu omurganın tekrar canlandırılması, kent ekosistemine katkı koyabilmesi ve yine kentin tüm kesimlerinden insanları bir araya getiren bir donatı olabilmesi için, iki kıyısı ve etkileşim alanları için açık yeşil alanlar, yeşil koridorlar ve üretim alanları önerilmiştir. Tüm bu alanlar tasarlanırken de sürdürülebilir tasarım elemanları, malzemeler ve bitki materyali kullanımına özen gösterilmiş, tüm sert ve yumuşak zemin malzemelerinin yağmur suyunu geçirerek, yağmur suyu taşkınlarını engellemesi ve yeraltı su kaynaklarını desteklemesi amaçlanmıştır.

Mevcut haliyle Meles Çayı'nın iki kıyısında da hem dere ekosistemini hem de çevresindeki sosyal ve fiziksel çevreyi olumsuz yönde etkileyen problemler vardır. İki kıyıda da görülen yapılaşma baskısı bu sorunların temel nedenidir. Bu baskının azaltılması, çevredeki yapılaşmanın daha sağlıklı ve yaşanabilir açık yeşil alanlar yaratarak kentin nefes almasına olanak sağlayacak şekilde planlanması ve Meles Çayı ile birlikte, çayın iki kıyısındaki yeşil alt yapının da kent ekosistemine katkı sağlar hale gelmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla, Meles Çayı boyunca kesintisiz devam edecek yaya ve bisiklet yolları ile birlikte yeşil koridorlar tasarlanmıştır. Farklı bölgelerde değişen genişlikler, çevre müdahaleleri, yerinde dönüşümler ve Meles'in iki kıyısını birbirine bağlayan yaya ve araç köprüleri ile hem Kuzey-Güney hem de Doğu-Batı akslarında kesintisiz yaya ve bisiklet ulaşımı ve çevre bölgelerden Meles'e ve iki kıyısındaki yeşile erişim imkânı sağlamıştır.

2.5. Yeşil Alan Kullanımı

Proje kapsamında önerilen yeşil alan kullanımları 4 temel başlık altında şekillenmektedir. Temel yeşil alan kullanımlarından birincisi “*Rekreasyon Alanları*”dır. Bu alanlar özellikle yerleşim alanlarından kolay erişilebilecek noktalarda ve Meles Çayı etrafındaki yeşil alan kullanımları ile etkileşimli olacak şekilde tasarlanmıştır. Rekreasyon alanları tüm yaş gruplarından kullanıcılar için spor, oyun ve aktivite imkânları sunarken, aynı zamanda mahalle içinde ve mahalleler arasında yaşayanların bir araya gelip sosyalleşmesine imkân tanımaktadır.

İkinci yeşil alan kullanımı “*Kentsel Tarım / Üretim ve Eğitim Bahçeleri*”dir. Bu alanlar, Yaşayan Laboratuvarlarda kazanılan donanımlar ve bilgiler izinde, yerel halkın İzmir ve Ege Bölgesine has, yerel tohumlar ve bitki türlerini kullanarak tarım yapmasına imkân sağlar. Aynı zamanda kullanıcılar arasında bilgi alışverişi ve yer yer verilen eğitim ve uygulamalarla üretim tekniklerini ve verimlerini geliştirme imkânı bulurlar. Bu şekilde yerel halk hem kendi temiz gıdasını üretebilmekte hem de üretilen ürünlerin yerel pazarlarda ve turizm rotaları üzerinde satılması ile ekonomik olarak fayda sağlamaktadırlar.

Meles Çayı'nın iki kıyısında da kesintisiz olarak devam eden ve Meles Deltası ile tamamlanarak körfeze ulaşan “*Sulak Yeşil Alanlar*” devam etmektedir. Sulak Yeşil Alanlar hem yıl içinde değişen mevsim şartları hem de iklim değişikliği bağlamında artabileceği öngörülen su seviyelerine göre kullanımları farklılık gösteren alanlardır. Yağmur sularına bağlı olarak Meles Çayı'nın su seviyesi yükseldiğinde, çay kıyısındaki yeşil alanların bir kısmı sular altında kalmakta ve kullanıcılar çaya paralel kesintisiz devam eden yer yer ayaklar üzerinde inşa edilmiş platformlar ve yürüyüş yollarını kullanabilmektedirler. Su seviyesi düştüğünde ise kullanıcılar yeşil zemin üzerinde çaya daha da yaklaşarak bu alanları kullanabilmektedirler. Mevsimsel su seviyesi ve kullanım farklılıklarına imkân sağlayacak şekilde tasarlanmış bitki örtüsü de kullanıcılara gölge alanlar yaratmakta, farklı kullanım alanları tanımlamakta ve kökleri aracılığıyla çay suyunu da filtreleyerek çay ekosistemine katkı sağlamaktadır. Meles Deltası tasarlanırken mevcut ekosisteme minimum müdahale fikri benimsenmiş, ayaklar üzerinde devam eden yürüyüş yolu dışında kalan tüm alanlarda bölge ekosisteminde mevcutta bulunan türler kullanılarak bir sulak alan peyzaj tasarımı yapılmıştır. Sazlık tipi bitkiler ile hem doğal floraya hem de faunaya katkı koyması planlanmıştır.

1 Nolu Odak Gazimir Beyazevler Mahallesi ve Çevre Yolu Bağlantısı alanında bulunan, yangın alanı ile etkileşim alanlarından biri olan Aktepe - Emrez Etkileşim Alanı arasındaki önemli düğüm noktalarından biri olan çevreyolu yonca kavşağı bir “*Botanik Bahçesi*” olarak tasarlanmıştır. Bu botanik bahçesi hem yerel bitkilerin sergilenmesi hem de iklim değişikliğine bağlı ortaya çıkabilecek kuraklık riskleriyle başedebilmek için yeni sistem ve yaklaşımlar üretilecek bir eğitim alanı olarak düşünülmüştür. *Botanik Bahçesi* kavşağın etrafındaki dört alanda konumlandırılmış ve yolların üstünden geçen eğitim, sergi fonksiyonlu yaya ringi ile birbirlerine bağlanmıştır. Dört alanı birbirine bağlayan ring kullanıcıları değişen iklim şartları, kuraklık, yerel bitki ve tohumların kullanımının önemi üzerine bilgilendirme amaçlıdır. *Botanik Bahçesi*nin tamamında kullanılan bitkiler minimum su ve altyapı kaynakları kullanılarak üretilen bitkilerdir. Bu alan aynı zamanda günümüzde kaybolmakta olan yerel türlerin ve tohumların çoğaltılması ve yaygınlaştırılması için bir laboratuvar gibi çalışmaktadır.

4 temel başlık altında şekillenen yeşil alan kullanım önerilerindeki ana kararlardan biri de alanda mevcutta bulunan menengiç, ahlata ve zeytin ağacı gibi belli başlı yetişkin ağaç türlerinin öncelikle yerlerinde korunması, yerinde korunmasının mümkün olmadığı durumlarda da taşınarak alanda uygun yerlerde konumlandırılmasıdır.

2.6. Yeşil Altyapı Sistemi

Mevcut durumda geçirimsiz beton kanal içinde akan Meles Çayı doğal yapısına dönüştürülerek, boyuna kesitte önerilen seviye farklılıkları ile su emiliminin artırılması, böylelikle de taşkın riskinin azaltılması ve Meles Deltası'nda biriken alüvyon miktarının kontrol edilmesi amaçlanmıştır. Bu hedefle kurgulanan yeşil altyapı sistemini oluşturan 4 temel katman vardır. Yeşil altyapının odağında yarıma alanının iki önemli noktasına yerleşen üç adet “Biyotutma Havuzu” bulunur. Bu yapay havuzların iki tanesi Eski Tabakhane bölgesi, diğeri de Beyazevler bölgesinde bulunmaktadır. Meles Çayı boyunca önerilen bu biyotutma havuzları yağmur sularının kontrollü olarak toplanması, göletler ve etrafında seçilen özel bitki türleri ile filtrelmesi ile çevre tarım alanlarının sulanması için kullanılacaktır.

Ana fikirlerden biri geçirimsiz yüzey miktarını olabildiğince azaltmaktır. Bu nedenle hem mümkün olan tüm alanlarda doğal peyzaj elemanları, sert zemin olarak planlanan yüzeylerde de suyu geçiren malzemeler kullanılmıştır. Bu stratejiyi desteklemek adına önerilen tüm rekreasyon alanlarında ve konut bahçelerinde tasarlanan “Yağmur Suyu Toplama Alanları” ile yağmur suyunun filtrelenerek yeraltı suyuna katılması ve kanalizasyonlar aracılığı ile derelere ve İzmir Körfezi'ne dökülmesi engellenerek taşkınların önlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu alanlar ile yağmur sularındaki kirliliklerin önemli ölçüde azaltılacağı öngörülmüştür.

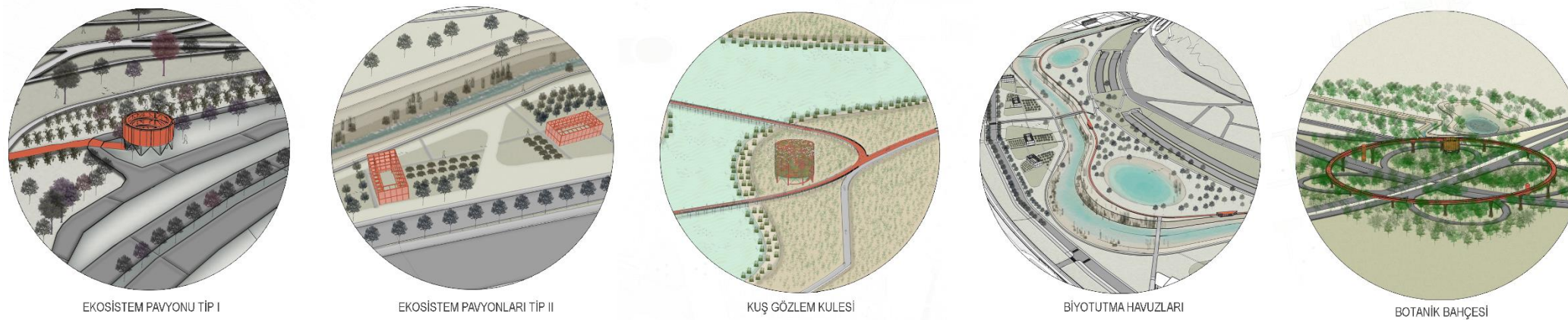
“Yerel Tür Kullanım ve Üretim Alanları”nda da, tüm proje alanında olduğu gibi, bitkiler yerel türlerden seçilmiş, böylece bakımı ve yetiştirilmesi için su tüketiminin ve kimyasal kullanımının azaltılması hedeflenmiş, değişen iklim şartları göz önünde bulundurularak daha sürdürülebilir bir peyzaj tasarımı yapılmıştır. Meles kıyılarında tasarlanan açık yeşil alanlarda İzmir ve Ege Bölgesine özgü yöresel bitkiler kullanılmıştır. Rekreatif bitkilerin yanı sıra tarım amaçlı kullanılan bitkiler de İzmir ve Ege Bölgesi'ne has türlerden seçilmiştir. Bu türlerle de kent belleğinin tekrar canlandırılması hedeflenmiştir.

Meles boyunca, iki kıyıda da oluşturulan şevlendirilmiş yüzeyler “Biyolojik Filtreleme” alanları olarak tasarlanmış ve böylelikle hem taşkın kontrolü yapılması hem de bu alanlarda kullanılan bitkiler ile Meles'e akan kirlı suyun filtrelmesi ve kontrol edilmesi hedeflenmiştir. Bu bölgeler Meles Çayı ve doğal bitki örtüsüyle kent dokusu arasında hem tampon görevi görecek hem de farklı mevsimlerdeki farklı su yüksekliklerine göre değişen bir peyzaj ile kullanıcılara farklı deneyim imkânları sunacaktır.

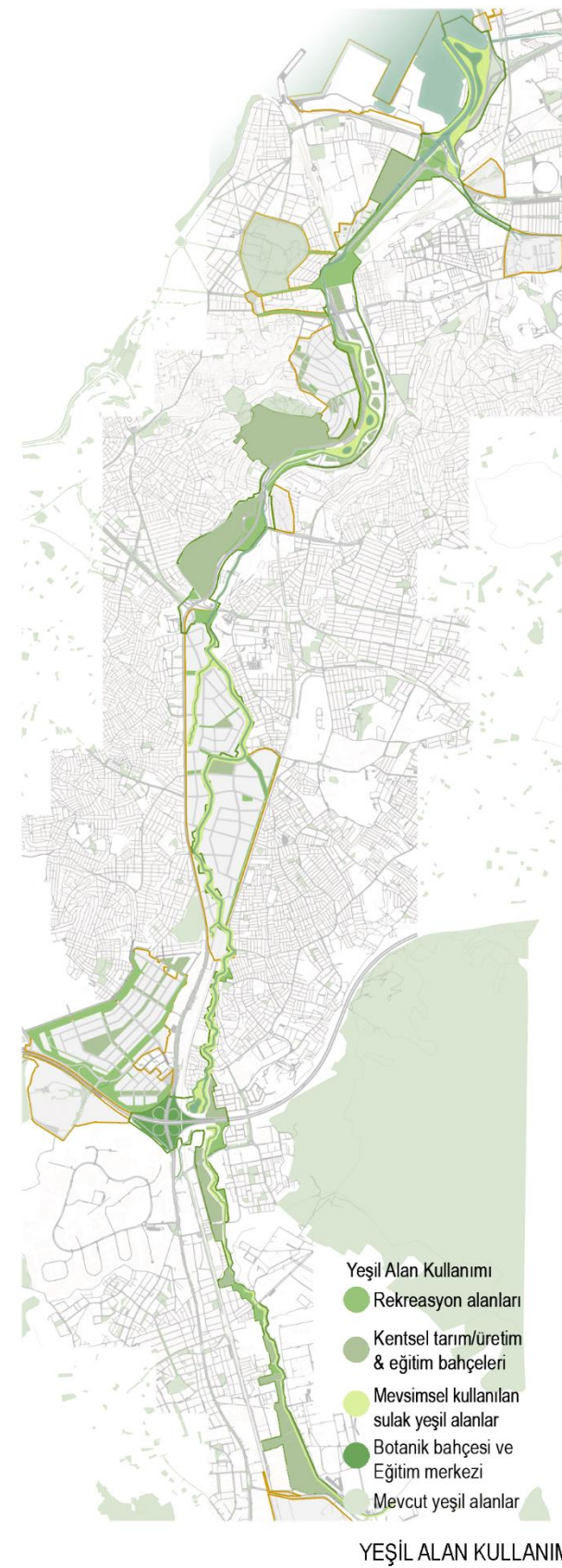
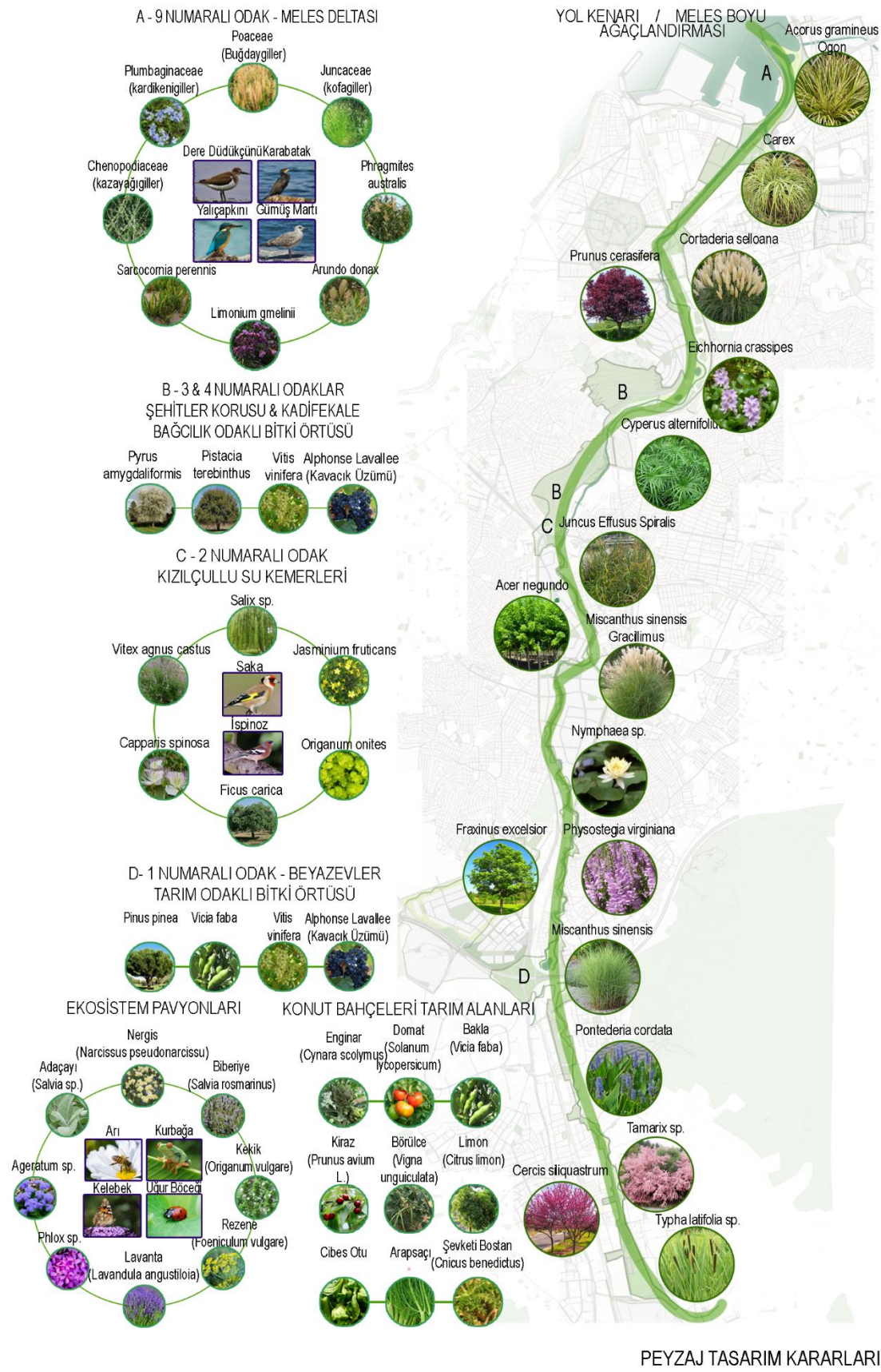
2.7. Biyo-çeşitlilik Koruma ve Geliştirme Alanları

Meles Çayı boyunca hem yerinde korunması planlanan, hem de önerilen bitkilerin yerel iklim koşulları ile uyumlu bir şekilde yaşaması ve çoğalmaları, doğal yaşam sürelerinin sonunda yine oldukları yerde yaşam döngüsüne katılmak üzere çürümeye bırakılması önerilmiştir. Böylelikle bitki türlerinin zaman içerisinde kendi dengelerini oluşturmaları, bölgenin günümüzdeki zarar görmüş fauna ve florasının yeniden canlandırılması hedeflenmiştir. Önerilen tüm bitki türleri seçilirken, ekolojik döngüye katkısı olması ve özellikle tasarlanan “Ekosistem Pavyonları” bitki türleri ile kuş, böcek, kelebek, arı gibi türleri alana çekerek hem kullanıcılar için deneyim alanları tasarlanmış hem de türler arasındaki tozlaşma ve dölleme faaliyetlerini desteklemeleri sağlanmıştır.

Ayrıca gerek Meles kıyısında, gerekse yol ağaçlandırılmasında kullanılan ağaçların, karbon tutma kapasiteleri hesaplanarak ve havayı temizleme özelliğine dikkat edilerek, uygun boy ve yaşta seçilmişlerdir. Öneride, her bir ağacın yıl içinde yaklaşık 8 ton karbon hapsedebileceği hesaplanmış ve bu ağaçların toplu olarak kullanılmasıyla bariyer görevi görerek önerilen tarım alanları ve kamusal açık yeşil alanlardaki hava kalitesini yükseltmesi öngörülmüştür. Özellikle tarım alanlarında kullanılması ve üretimi yapılması planlanan bitkiler İzmir kent belleğinde önemli yeri olan bitkilerdir. Yaşayan Laboratuvarların da desteği ile yerel tohum ve bitki türlerinin bilinirliği arttırılacak, yerel halk hem bu bitkilerin üretim tekniklerini geliştirerek verim miktarını arttıracak hem de yerel ekonomiye katkı sunabileceklerdir. Ayrıca hasat festivalleri, üretim alanları gezileri gibi sosyal aktiviteler ile kent turizmne de katkı sağlayabileceklerdir.

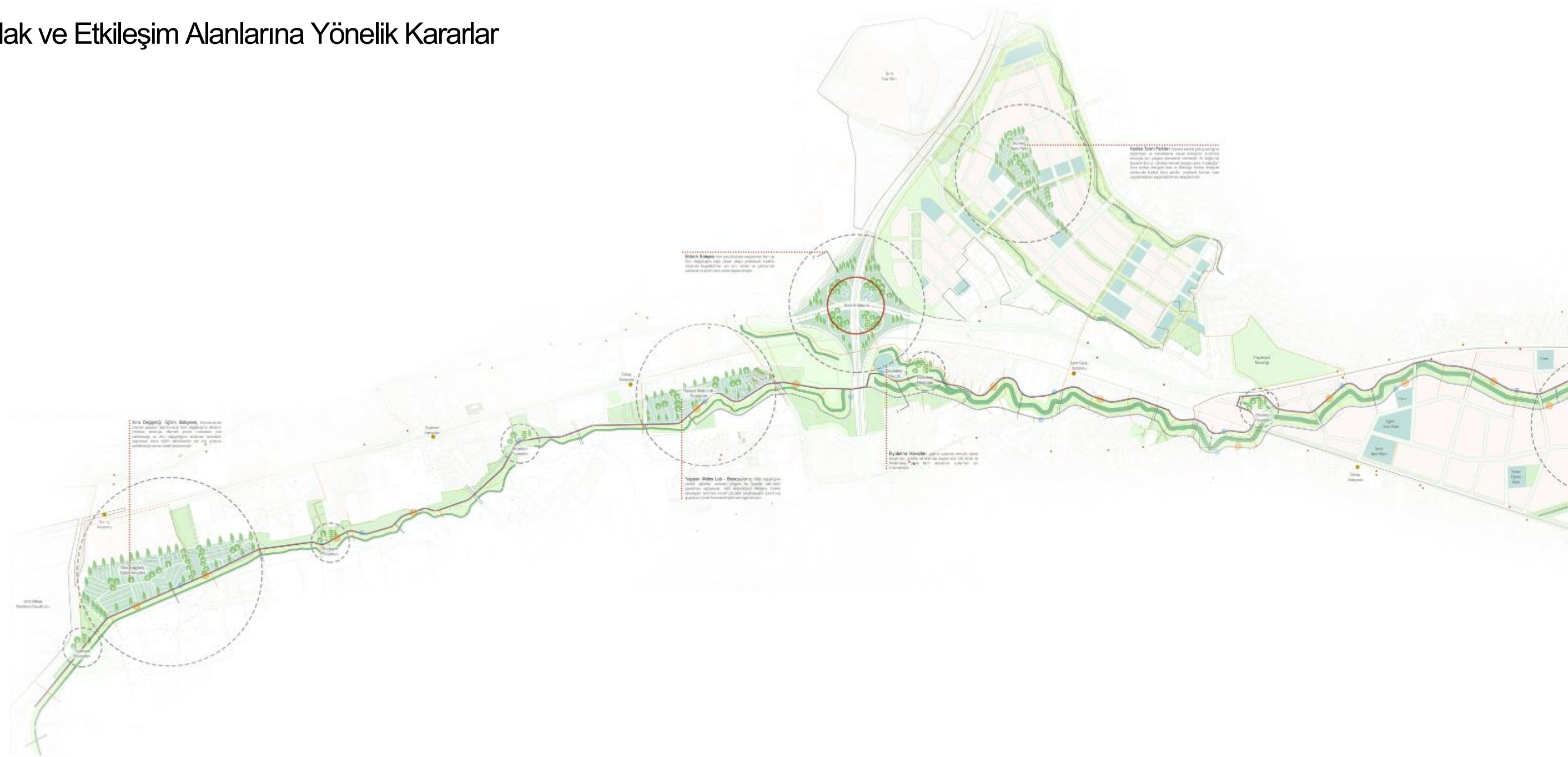

Şekil 10. Biyo-çeşitlilik koruma ve geliştirme alanları

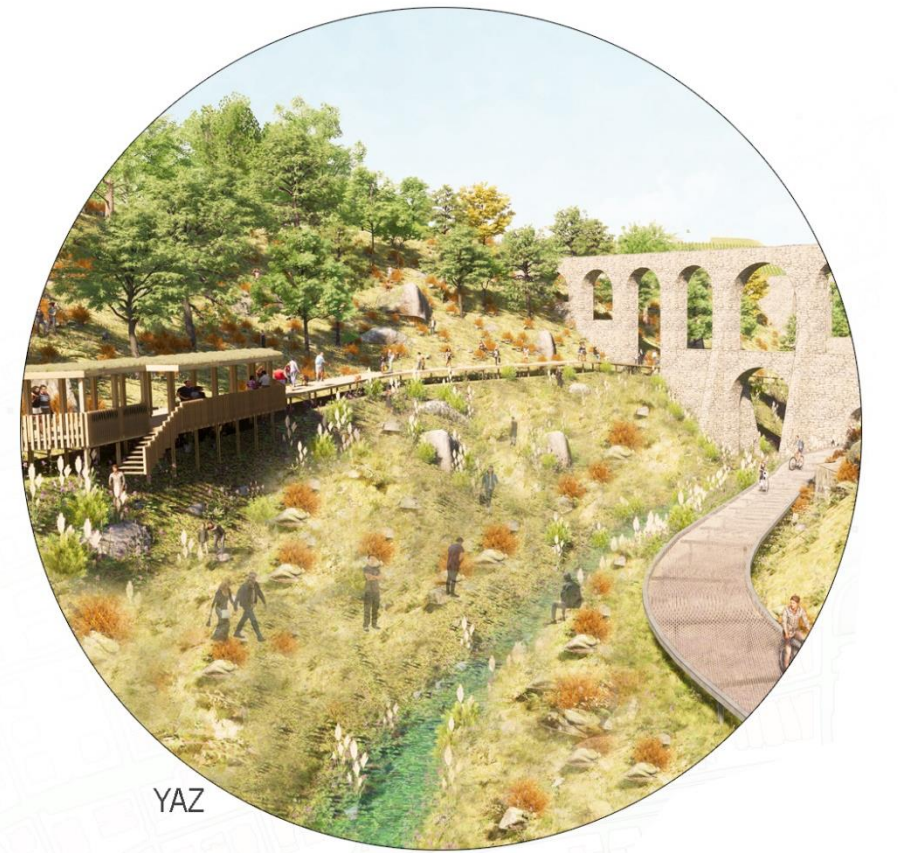
Şekil 11. Peyzaj kararları, yeşil alan kullanımı ve yeşil altyapı sistem şemaları

3. Odak ve Etkileşim Alanlarına Yönelik Kararlar

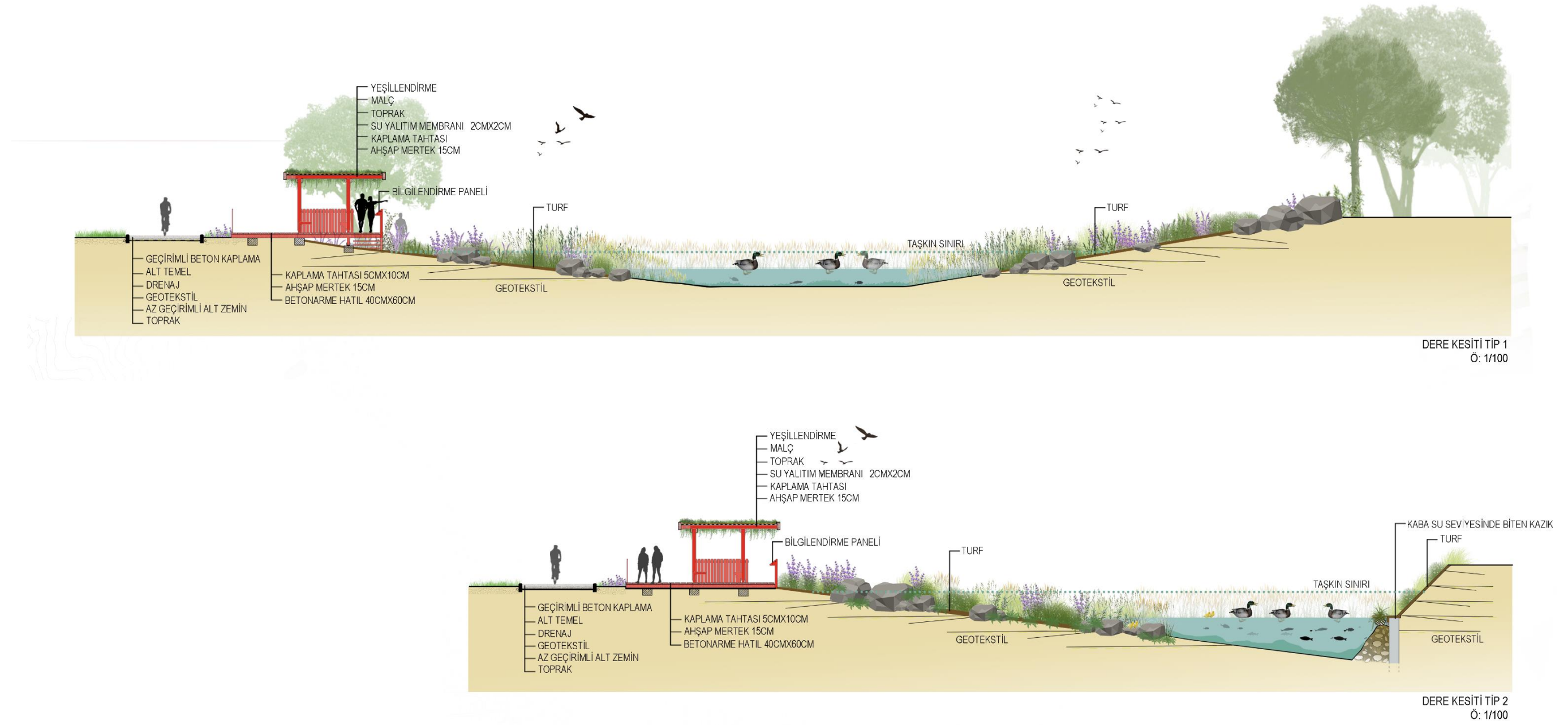

Şekil 12. 1/5000 Plan

MEVSİMSEL ŞEMALAR

Şekil 13. Mevsimsel şemalar

Şekil 14. Öneri dere kesit tipleri

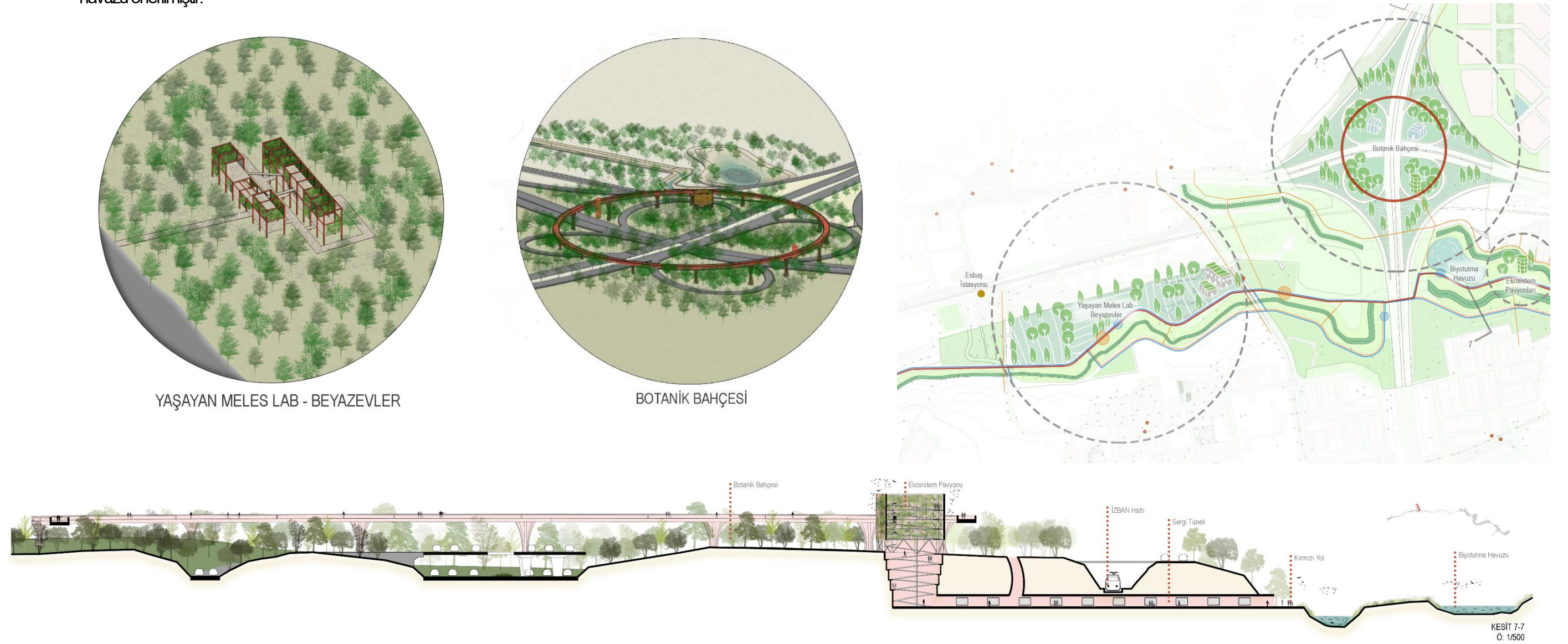
3.1. Odak Alan Kararları ve Meles Çayı Bağlantıları

1. Nolu Odak: Gaziemir Beyazevler Mahallesi ve Çevre Yolu Bağlantısı

Meles Çayı su yatağının doğal yapısını korumuş olduğu bu alanda 1 nolu dere kesitinde görülen kesit geliştirilmiştir (Bakınız Şekil. 14). Omurga üzerinde önerilen Yaşayan *Laboratuvar*lardan birisi olan bölgesel ekolojik canlanmayı sağlayacak laboratuvar bu odak alanında yer almaktadır. Laboratuvar da iklim değişikliğine yönelik eğitimler verilerek bölgede bu konuda farkındalık yaratılması sağlanacak, iklim değişikliğinin etkilerine yönelik karşılaşılan sorunlara inovatif çözümler geliştirilecektir. Çeşitli yaş gruplarına yönelik farkındalık eğitimleri öngörülmüştür. Menderes çevresinde yaşayan tanımla uğraşan üreticilere eğitimler verilmesi amaçlanmıştır. Böylelikle yerel üreticinin bilgisinin uzman bilgiyle harmanlanması ve iklim değişikliğine karşı alternatif çözümlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. İklim değişikliği eğitim bahçeleri, bu alternatif denemelerin test edilebileceği alanlar olarak önerilmiştir. Bu alanda yer alan yapısal önerilerin, mimarlık ve tasarım eğitiminin bir parçası olarak, ortakçıl atölye çalışmaları sonucunda geliştirilerek, deneysel çalışmalara olanak sağlayacak biçimde elde edilmesi düşünülmüştür.

Bu alandan geçen İzmir Aydın çevreyolu ile Yeşildere yolunun kesiştiği yonca kavşağı bir '*Botanik Bahçesi*' olarak tasarlanmıştır. Bu botanik bahçesi hem yerel bitkilerin sergilenmesi hem de iklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkabilecek kuraklık riskleriyle baş edebilmek için yeni sistem ve yaklaşımlar üretilcek bir eğitim alanı olarak düşünülmüştür.

Botanik bahçesinin, İzmir Fuar Alanı, Aktepe-Emrez mahalleleri kentsel dönüşüm alanı ve Meles Çayı ile yaya ve bisikletli ulaşım bağlantıları kurulmuştur. Ayrıca alandan geçen çevreyolunun kuzeyinde sulama amaçlı bir biyotutma havuzu önerilmiştir.

Şekil 16-18. 1. Nolu Odak: Gaziemir Beyazevler Mahallesi ve Çevre Yolu Bağlantısı

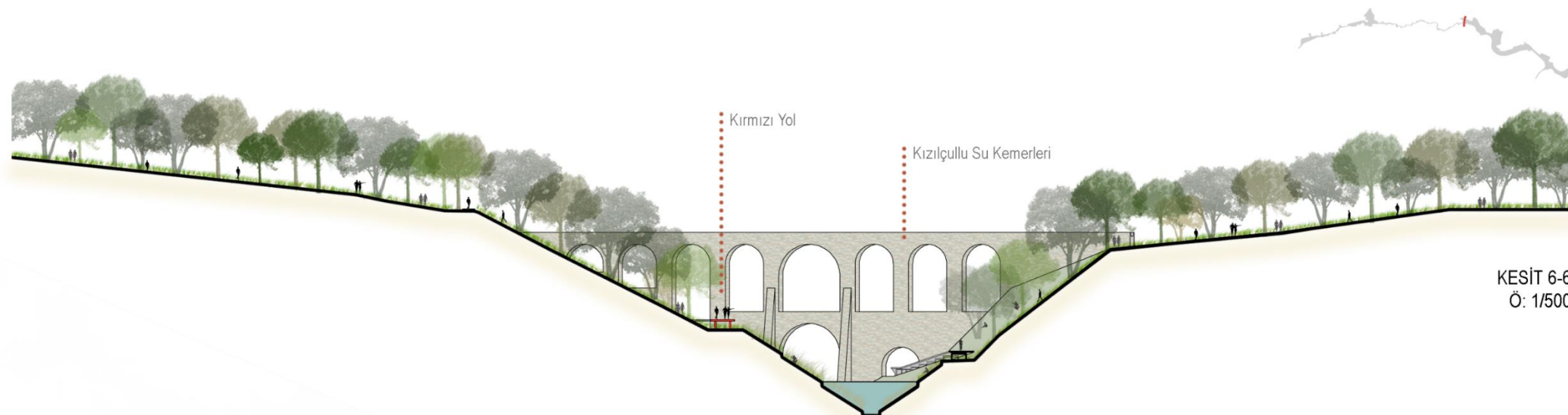
2. Nolu Odak: Kızılçullu (Paradiso) Su Kemerleri

Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda 1 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14).

Kızılçullu Su Kemerlerinin restorasyonu yapılarak kentsel belleğin canlandırılması düşünülmüştür. Su Kemerleri yakın çevresinin doğal yapısını bozmayacak şekilde ayaklar üzerinde inşa edilmiş bisiklet ve yaya yolları tasarlanmıştır. Yaya yolu üzerinde kentsel belleği canlandıracak, bilgilendirme, bakı ve dinlenme terası kurgulanmıştır.

KIZILÇULLU SU KEMERLERİ ve
KIRMIZI YOL

Şekil 19-21. Kızılçullu Su Kemerleri

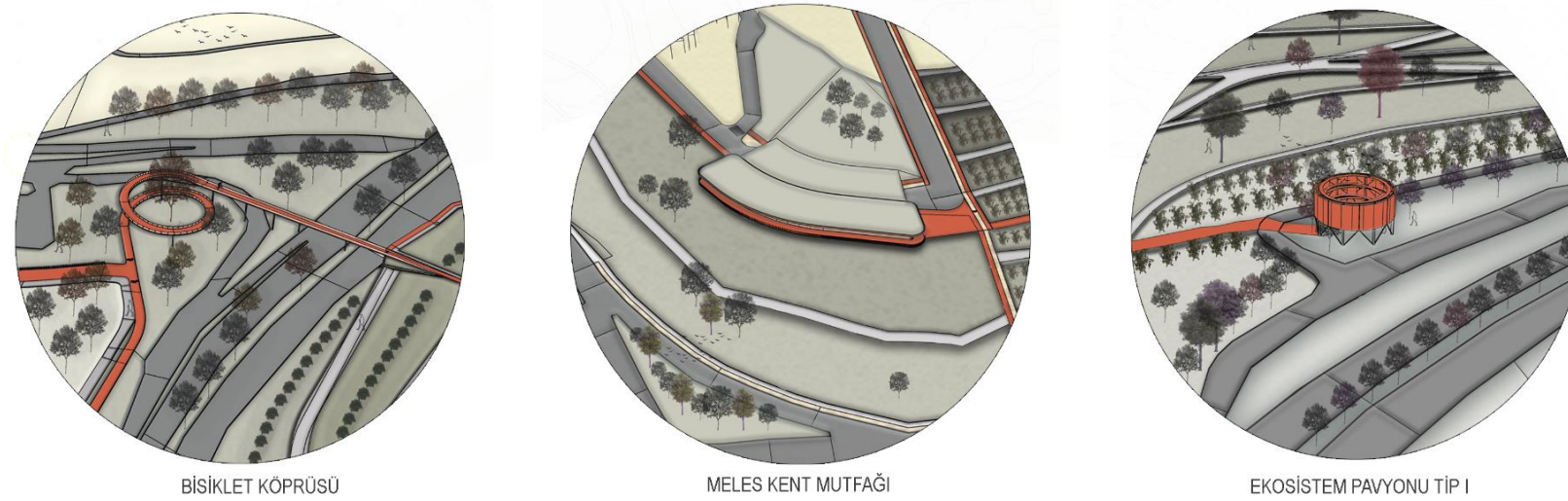
3. Nolu Odak: Şehitler Korusu, Mustafa Kemal Atatürk Köprüsü Kavşağı ve Hz. İlyas Manastırı

Bu alanda su yatağının önemli bir kısmı askeri alanda bulunmaktadır. Geçirimsiz sert zemin olan su yatağının proje alanında bulunan bölümü için de 1 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14).

Şehitler Korusu alanında yer alan mevcut bitki örtüsünden menengiç topluluğu korunmuş, kalan diğer alanlar *Meles Üzüm Bağları* olarak düzenlenmiştir. Bu bağların ayrıca bölgesel ölçekte Yarımada'da var olan bağ rotası ile bağlantısı sağlanmıştır. Bu rota, alanın topografyasıyla uyumlu, Paradiso, Şehitler Korusu ve eski adıyla Kızılcıllu'ya hakim bir güzergâh olarak tasarlanmıştır. Bu güzergâh üzerinde şarap tadımının da yapılacağı *Meles Kent Mutfağı* kurgulanmıştır. Bu alanda yer alan yapısal önerilerin, mimarlık ve tasarım eğitiminin bir parçası olarak, ortakçıl atölye çalışmaları sonucunda geliştirilerek, deneysel çalışmalara olanak sağlayacak biçimde elde edilmesi düşünülmüştür.

Yeşildere yolunun iki yanında da çevresiyle bağlantılı yaya ve bisiklet yolu önerilmiştir. Kullanıcıların bu yol üzerindeki gezintide ziyaret edebilecekleri bilgilendirme ve bakı durakları ve *Eko-sistem Pavyonu* tasarlanmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk Köprüsü kavşağı içinde kalan alan menengiç ağaçlarının yetiştirilmesi için düzenlenmiştir.

Şekil 22. Paradiso ve Şehitler Korusu birim şemaları

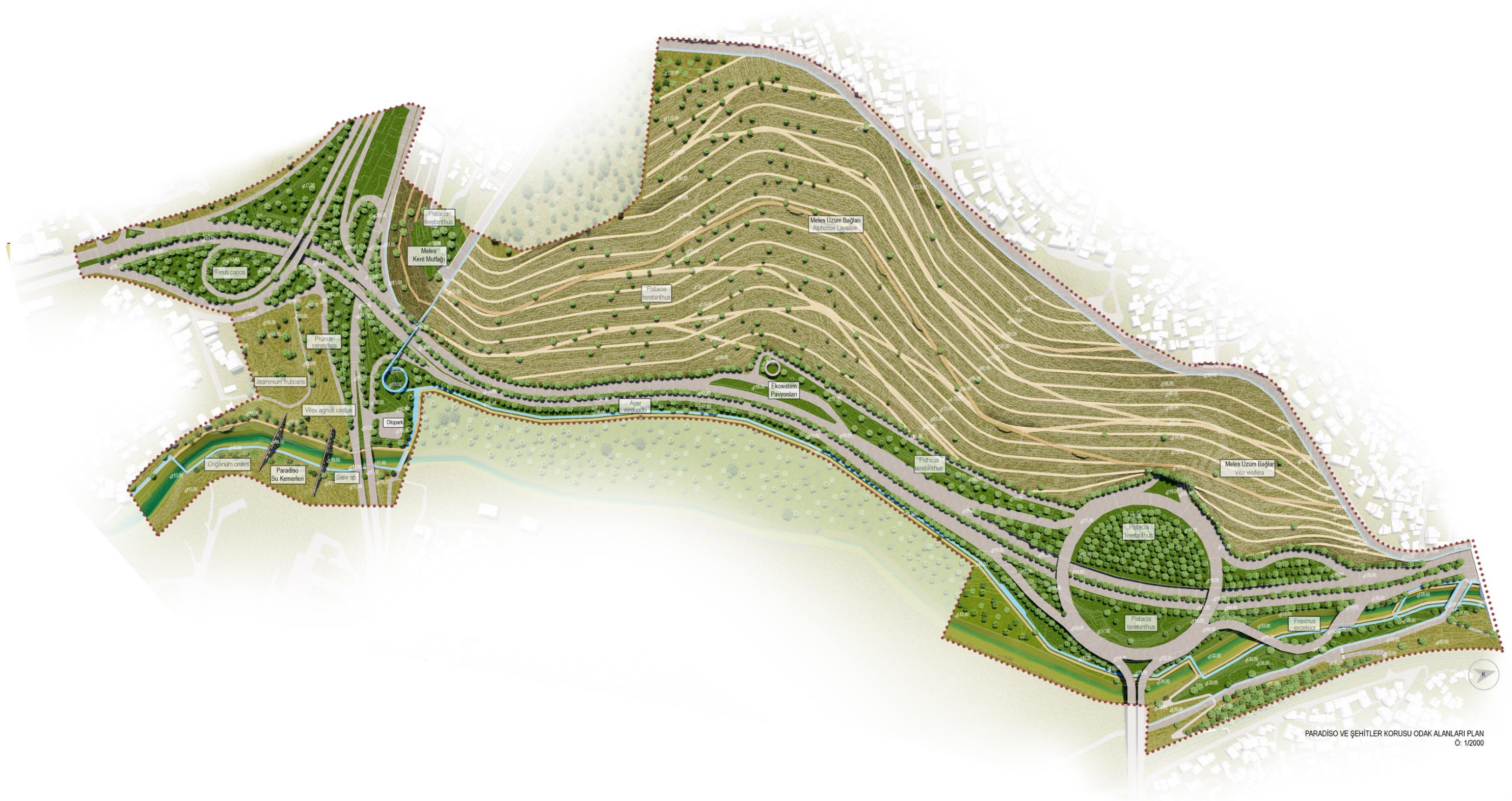

Şekil 23-28. Paradiso ve Şehitler Korusu görselleri

Şekil 29. Paradiso ve Şehitler Korusu Odak Alanları 1/5000 Plan

Şekil 30. Paradiso ve Şehitler Korusu Odak Alanları 1/2000 Plan

4. Nolu Odak: Kadifekale Jeolojik Sakıncalı Alanı

Jeolojik etütlerin öngördüğü heyelan riski göz önünde bulundurularak bu alan *Meles Üzüm Bağlarının* devamı olarak ele alınmıştır. Herhangi bir yapısal müdahale önerilmemiş ve Kadifekale algısı engellenmemiştir. Bu alanın da yaya ve bisiklet yolu ile çevre bağlantıları sağlanmıştır.

5. Nolu Odak: Yeşildere Eski Tabakhane Bölgesi

Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda 1 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14).

Alanın imar planında kentsel dönüşüm alanı olarak belirlenmiş olmasından dolayı alanda imar planı önerisi geliştirilmiştir. Öneri planda genel yaklaşım yapılaşma alanları ile Meles Çayı arasındaki alanlar, İzmir ve Ege Bölgesine has yerel tohumlar ve bitki türlerini kullanarak tasarımsal üretim yapılması amaçlı, *Meles Bostanı* olarak tariflenen yeşil alanlara ayrılmıştır.

Proje bütününde önerilen üç adet Biyotutma Havuzunun iki tanesi bu alanda yer almaktadır. Bu Biyotutma Havuzları yağmur sularının kontrollü olarak toplanması, göletler ve etrafında seçilen bitki türleri ile filtrelmesi çevre tarım alanlarının sulanması için kullanılacaktır.

Önerilen Yaşayan Laboratuvarlardan birisinin yer aldığı alandaki laboratuvar ile Meles omurgasına sosyo-ekonomik kalkınma ve ekolojik canlanma sağlanması amaçlanmıştır. Bu laboratuvar aracılığıyla Eski Tabakhane, Kadifekale ve Şehitler Korusu bölgesinde kentsel gıda üretimi artırılabacak ve kadim bağ kültürü bu bölgede canlandırılacaktır. Özellikle, Karabağlar'a ismini veren Kavacık üzümünün bu bölgede yetiştirilmesi, bu yetiştiriciliğin burada yaşayan halkla beraber üzüm üretim teknikleriyle yapılması, kent belleğinin canlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bağcılık kültürünün bu bölgede yaygınlaştırılmasına ek olarak, farklı nitelikte ekolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik canlanmayı sağlayacak eğitim ve üretim etkinlikleri de önerilmiştir. Bu bağlamda; bağcılık eğitimleri ve uygulamaları; bağ bozumu etkinlikleri; şarap yapımı atölyeleri; menengiç kahvesi yapımı atölyesi; hasat etkinlikleri (menengiç toplama; üzüm toplama); üretim teknikleri geliştirme uygulamaları; kültürleri birleştiren kent mutfak atölyesi, bölgede yaşayan göçmenlere yönelik kaybolan meslek eğitimleri öne çıkan etkinlikler arasındadır.

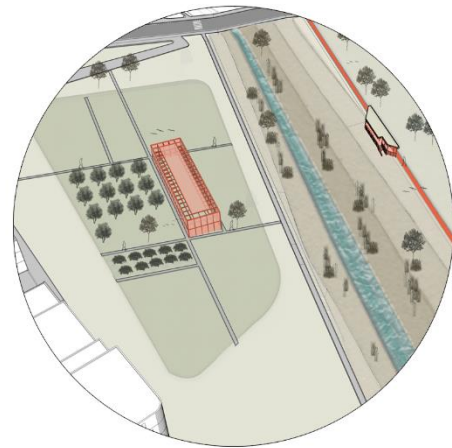
Bu alanda yer alan yapısal önerilerin, mimarlık ve tasarım eğitiminin bir parçası olarak, ortakçıl atölye çalışmaları sonucunda geliştirilerek, deneysel çalışmalara olanak sağlayacak biçimde elde edilmesi düşünülmüştür.

Bu alanda bulunan Kemer ve Şirinyer İZBAN durakları arasında kalan bölgede, alana raylı sistemle ulaşımı desteklemek için, ilave bir İZBAN durağı önerilmiştir.

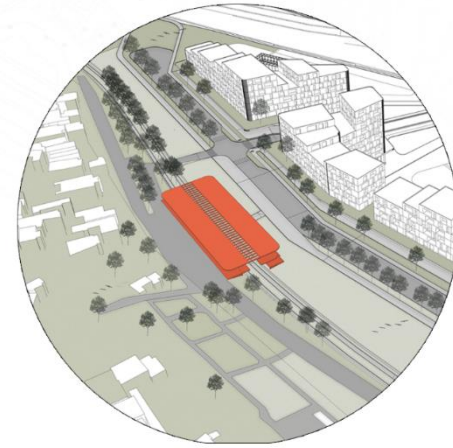
Bu alanda yer alan tarihi Vezirköprü Su Kemerini için restorasyon yapılarak kentsel belleğin canlandırılması amaçlanmıştır. Bununla birlikte kemerin içinden geçirilmiş olan yeşildere taşıt yolunun kemere yansıyan baskısını kaldırmak amacıyla taşıt yolu kısmen yer altına alınarak, su kemerleri tamamen yayaların ulaşımına açılmıştır. Ayrıca yeşildere yolunun kısmen yer altına alınmasıyla Balıkuyu kentsel dönüşüm alanı ve Meles Yaşayan Koridorunun yaya ve bisiklet bağlantısı sağlanmıştır.

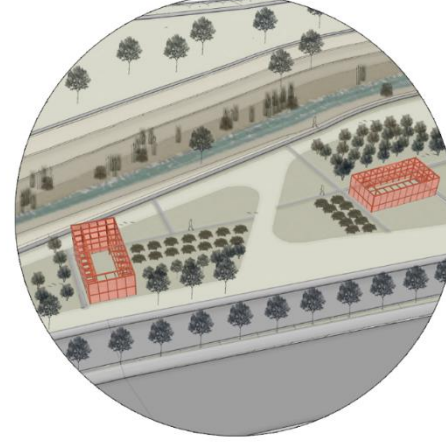
Şekil 31. Kadifekale ve Eski Tabakhane Bölgesi 1/5000 Plan

YAŞAYAN MELES LAB - KADİFEKALE

ÖNERİ İZBAN İSTASYONU
ESKİ TABAKHANE BÖLGESİ

BİYOTUTMA HAVUZLARI

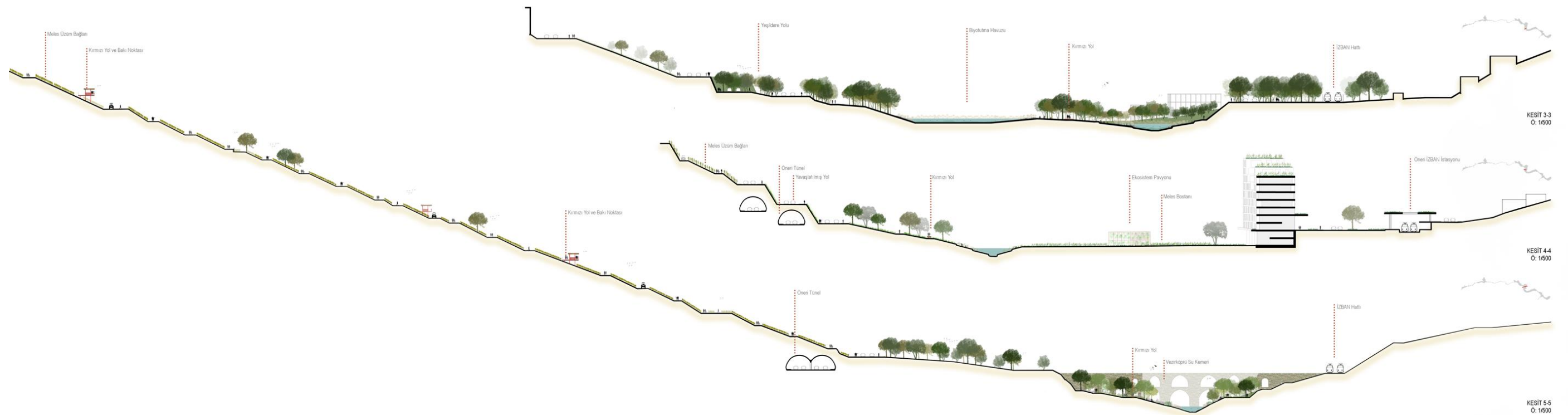

EKOSİSTEM PAVYONLARI TİP II

ÖNERİ YEŞİLDERE YOLU

Şekil 32. Eski Tabakhane Bölgesi birim şemaları

Şekil 33. Kadifekale ve Eski Tabakhane Bölgesi kesitler

Şekil 34. Eski Tabakhane Bölgesi 1/2000 Plan

Şekil 35. Eski Tabakhane Bölgesi

Şekil 36. Eski Tabakhane Bölgesi

Şekil 37-42. Eski Tabakhane Bölgesi

6. Nolu Odak: Kervan Köprüsü, Aziziye Parkı ve Yenişehir Pazaryeri

Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda 1 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14). Böylelikle Aziziye Mülkiyeller Parkıyla da doğal olarak bütünleşmesi sağlanarak, alanın aktif yeşil park olarak kullanım niteliği arttırılmaktadır.

Kervan köprüsü üzerinden geçen taşıt yolu Meles Çayının güneyine doğru kaydırılıp, Kervan Köprüsü taşıt trafiği baskısından arındırılarak alanın yaya kullanıma açılması sağlanmıştır. Ayrıca, Kervan Köprüsünün restore edilerek kentsel belleğin canlandırılması ve sürdürülmesi amaçlanmış, alan kentsel yaşantıyı besleyecek bir gezinti alanı olarak tasarlanmıştır.

Kentsel dönüşüm alanı olarak düzenlenen Eski Tabakhane alanında önerilen imar yaklaşımı burada da sürdürülerek, burada yer alan Yenişehir Pazaryerinin de yeniden düzenlenerek kentsel yaşantıya dâhil edilmesi planlanmıştır.

7. Nolu Odak: Hilal Transfer Merkezi

Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda 2 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14).

Alsancak tren istasyonundan Hilal Transfer Merkezine kadar havaray hattı önerilerek İZBAN hattının hemzemin yaya kullanıma engel oluşturması önlenmiş, Meles Çayına yaya ve bisikletli olarak ulaşarak alanla bütünleşmesi ve görsel algılanması sağlanmıştır.

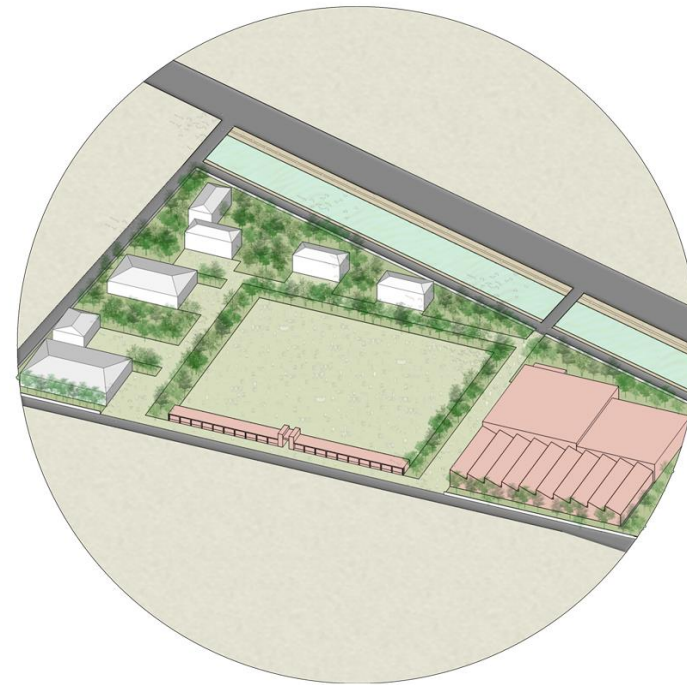
Şekil 44. Kervan Köprüsü, Aziziye Parkı ve Yenişehir Pazaryeri ile Hilal Transfer Merkezi Odak alanları 1/5000 Plan

8. Nolu Odak: Sümerbank

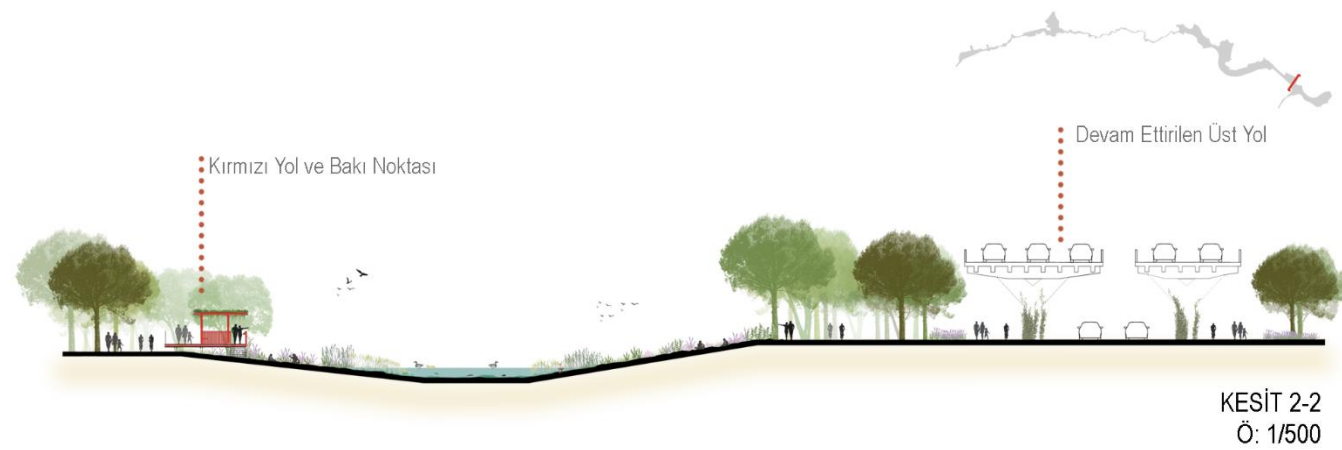
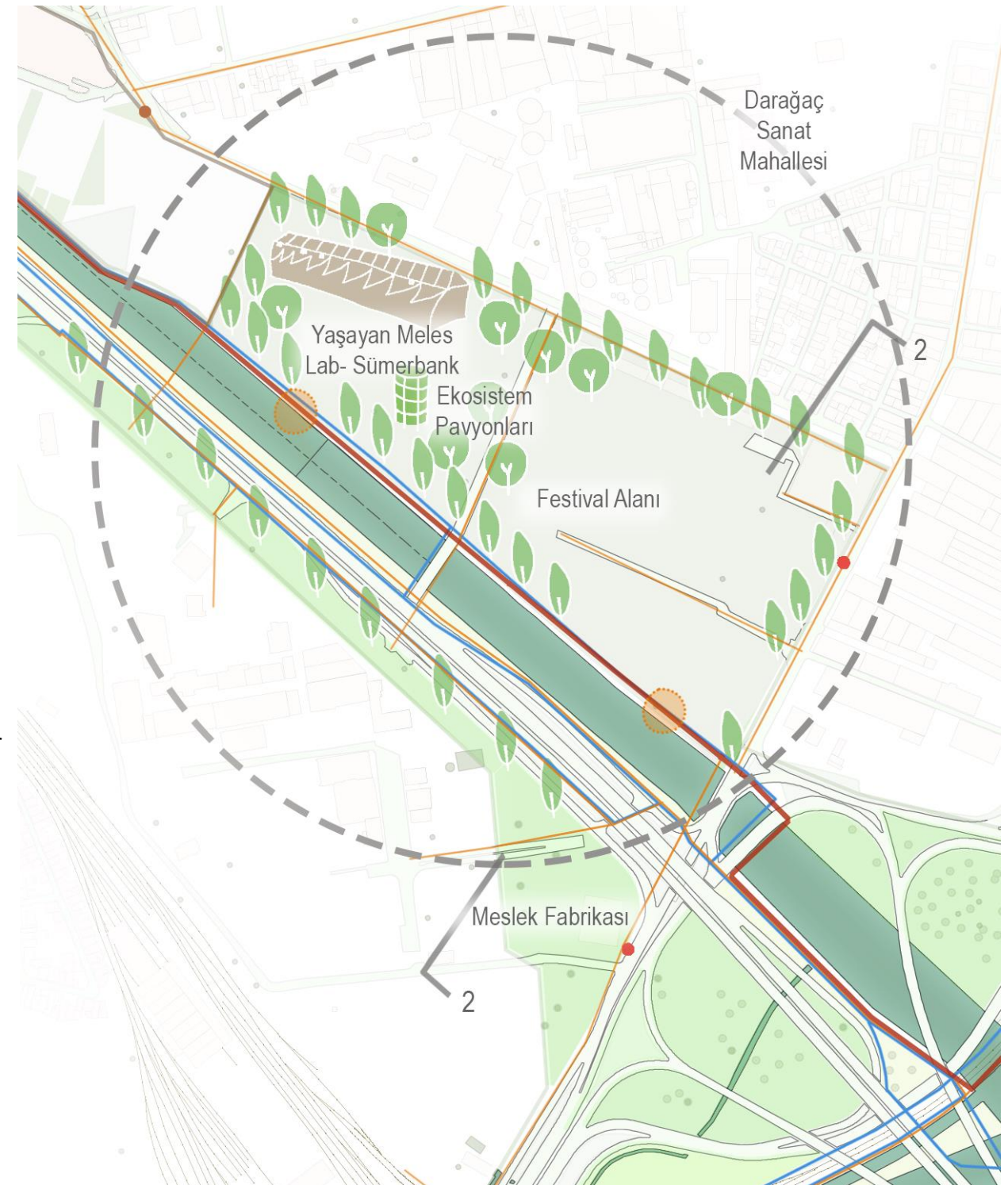
Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda 1 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14).

Alana adını veren kentin belleğinde önemli bir endüstriyel miras olarak yer alan Sümerbank'a ait yapıların *Meles Yaşayan Laboratuvar* olarak yeniden işlevlendirilmesi öngörülmüştür. Kültürel inovasyon merkezi olarak kullanılması planlanan bu laboratuvar özellikle, kendi çevresinde yer alan Ege mahallesi, Alsancak Darağaç mahallesi gibi kültürel yönden zenginlik taşıyan mahallelerle birlikte çalışması, bu mahallelerdeki yerel halkın bu merkezde sanatsal üretim yapması amaçlanmıştır. Bu merkezde özellikle bu mahallelerde yaşayan yerel halkın, kent merkezinde yaşayan yaratıcı sınıfla buluşması ve çeşitli etkinliklerle (festivaller, sanatsal üretim atölyeleri, vb.) kente kültürel inovatif öneriler getirmesi hedeflenmiştir. Laboratuvarı oluşturulan melez bilgiyle kaybolmaya yüz tutmuş kültürel etkinliklerin yenilikçi yöntemlerle kente entegre edilmesi amaçlanmıştır.

Bu alanda Yeşildere taşıt yolu üste alınarak Meles Çayı'nın etrafında yeni bir rekreatif alan önerisi getirilerek yolun sınır etkisi yok edilmek istenmiştir.

YAŞAYAN MELES LAB - SÜMERBANK

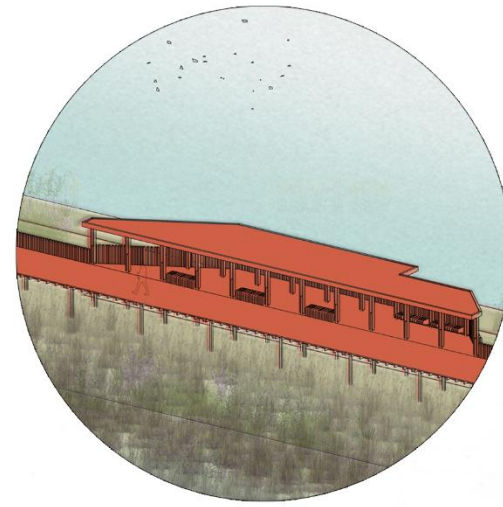
KESİT 2-2
Ö: 1/500

Şekil 45-47. Yaşayan Meles Lab – Sümerbank şema, Sümerbank Odak Alan 1/5000 Plan, Sümerbank Odak Alan kesit

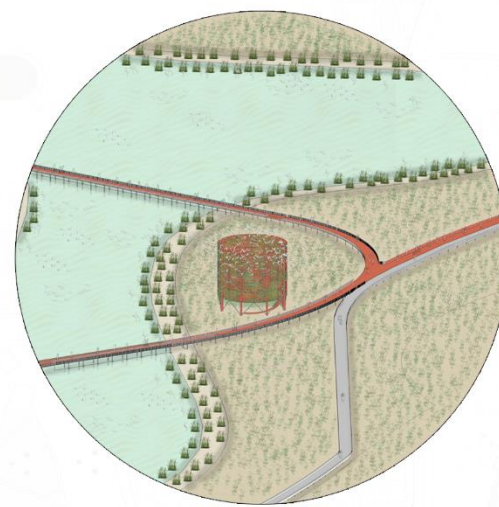
9. Nolu Odak: Meles Deltası

Meles Deltası Doğal Yaşamı Canlandırma ve Öğrenme Alanı olarak tasarlanmıştır. Meles deltasındaki doğal hayatın canlandırılması amaçlanmış ve bio-rezerv alanı olarak öngörülmüştür. Delta içerisinden kısmi olarak geçen aks ile doğal yaşamı izleme ve öğrenme imkânı sunulmuştur. Meles Deltası tasarlanırken mevcut ekosisteme minimum müdahale fikri benimsenmiş, ayaklar üzerinde devam eden yürüyüş yolu dışında kalan tüm alanlarda bölge ekosisteminde mevcutta bulunan türler kullanılarak bir sulak alan peyzaj tasarımı yapılmıştır. Sazlık tipi bitkiler ile hem doğal flora ya da hem de faunaya katkı koymasına amaçlanmıştır.

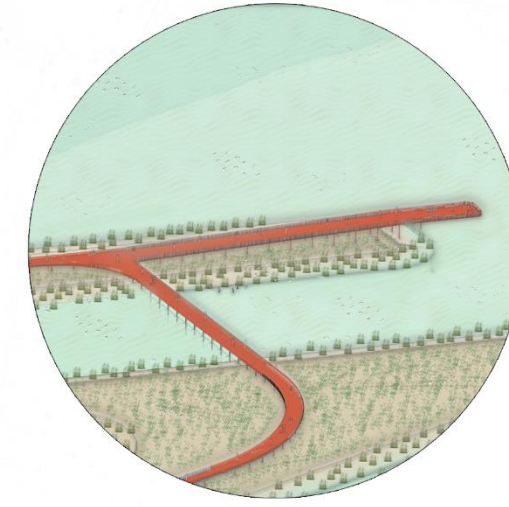
Meles ana yaya dolaşım aksını oluşturan “kırmızı yol” ise omurganın havalimanı ve delta ile olan bağlantısını güçlendirmektedir. Ayrıca, yol boyunca belirli aralıklarda önerilerek, bilgilendirme, duraklama, dinlenme durakları tasarlanmıştır.

YAYA DİNLENME - BAKI -
BİLGİLENDİRME NOKTASI

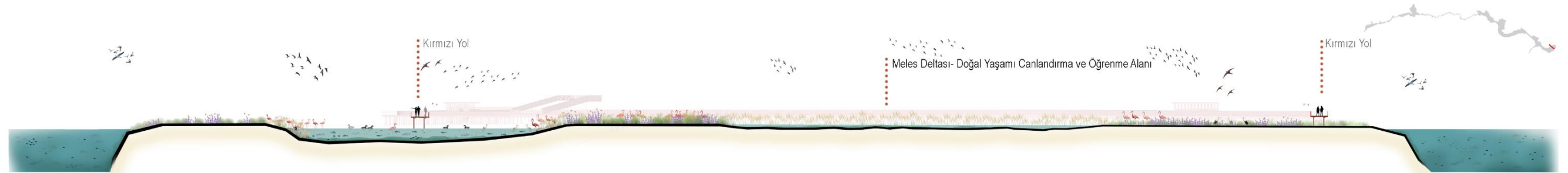

KUŞ GÖZLEM KULESİ

SEYİR TERASI

Şekil 48. Meles Deltası birim şemaları

KESİT 1-1
Ö: 1/500

Şekil 49. Meles Deltası kesit

Şekil 50. Meles Deltası 1/5000 Plan

Şekil 51. Meles Deltası 1/2000 Plan

Şekil 52-55 Meles Deltası görseller

3.2. Etkileşim Alan Kararları ve Meles Çayı Bağlantıları

1. Adnan Menderes Havaalanı

Uluslararası nitelikli Eurovelo bisiklet aksına da bağlanan, Meles omurgası boyunca tasarlanan bisiklet yolları için başlangıç ve durak noktası Adnan Menderes Havaalanı alınarak, bisikletli kullanımın bağlantısının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

2. Samiç Transfer Merkezi

Bisikletli kullanımın bağlantısının güçlendirilmesi amacıyla Samiç Transfer Merkezinde de bisiklet durakları konmuştur. Ayrıca, Samiç Transfer Merkezi'nde, Menderes'den Ürkmez'e kadar uzanan Meles Yaşayan Koridorun tanıtımının yapıldığı bilgilendirme merkezi önerilmiştir. Bu merkez gerek çevre yerleşimlerde yaşayan halka, alan içerisinde yer alan yaşayan laboratuvarların tanıtımının yapılması gerek ise Eurovelo ile Meles omurgası boyunca ilerleyen turistler için doğal ve kültürel odaklar hakkında bilgiler verilmesi amacıyla önerilmiştir.

3. Fuar İzmir

Gaziemir semt garajından İzmir Fuar alanına kadar bir havaray hattı önerilerek bağlantının güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca tasarlanan *Botanik Bahçesi* ile de yaya bağlantısı sağlanarak Fuar alanının çevre bağlantıları desteklenmiştir.

4. Aktepe ve Emrez Mahalleleri Kentsel Dönüşüm Alanı

Meles Çayı ile bağlantısını güçlendirmek üzere mahallenin planda öngörülen ana yeşil aksı boyunca, ana yaya ve bisiklet aksı öngörülmüş ve bu akstan Meles çayı, Fuar alanı, Botanik Parkı ile bağlantısı sağlanmıştır. Kentsel dönüşüm alanı içerisinde yer alan Meles Çayı kollarının, Meles Çayı ile kurduğu ilişki yeşil kuşaklarla desteklenmiş, yaya ve bisiklet ulaşımı bu akslarda sağlanmıştır. Kentsel dönüşüm alanı içerisinde yer alan yeşil koridor üzerinde *Kentsel Tarım Parkı* önerilerek tasarım alanına sosyal ve ekolojik bir değer katması amaçlanmıştır.

5. Karabağlar ve Buca İlçeleri Riskli Alanları:

Riskli alan tasarımı yapılırken özellikle Meles çayı ile ilişkisi ön planda tutulmuştur. Bu bağlamda üst ölçek planlarda öngörülen donatı alan büyüklükleri korunarak donatıların konumu gerek Meles Çayı boyunca uzanan yeşil aksa, gerek ise Meles Çayı'na ait diğer kollara bağlı olacak şekilde yeniden tasarlanmıştır. Öngörülen tasarımla birlikte mahallenin genelinde karma kullanım önerilmiştir. Ayrıca farklı nitelikte sosyal gruplar arası etkileşimin artırılması amacı ile Meles çayı kenarında kentsel tarım parkı önerilmiştir. Riskli alan kapsamında verilen bir diğer önemli donatı alanı ise *Afet Eğitim Parkı*'dır.

6. Çaldıran Mahallesi

Meles Çayı su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu bu alanda alanın topografik yapısından dolayı 2 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14). Alandan geçen tren yolunun altından önerilen alt geçitlerle alanın bisikletli ve yaya bağlantıları sağlanmıştır.

Şekil 57-58. Aktepe ve Emrez Mahalleleri Kentsel Dönüşüm Alanı ve Karabağlar ve Buca İlçeleri Riskli Alanları 1/5000 Plan

7. Ballıkuyu Kentsel Dönüşüm Alanı

Ballıkuyu kentsel dönüşüm alanı tasarlanırken, Kadifekale, Basmane Garı ve Meles Çayı ile ilişkisi gözetilmiş ve bu üç önemli alanı bağlayacak şekilde planlanmıştır. Tasarım yapılırken, üst ölçek planlarda belirtilen donatı alanları ve büyüklükleri korunmuş, donatı alanları özellikle Kadifekale'nin Meles Çayı ve Basmane garı olan ilişkisini güçlendirecek şekilde konumlandırılmıştır. Kadifekale'de Meles Çayı'na uzanan yeşil aks ile hem yaya bağlantısının güçlendirilmesi amaçlanmış hem de Kadifekale ve Meles Çayı arasında Melez Üzümlü bağlarına ek olarak bir diğer ekolojik bağlantı oluşturulmuştur. Alan içerisinde öngörülen kentsel tarım parkı ile, özellikle geçmişte Kadifekale eteklerinde üretilen bakla gibi yere özgü sebzelerin bu park içerisinde tekrar üretilmesi, kentsel belleğin canlandırılması ve alana sosyo-ekolojik bir değer katması amaçlanmıştır. Ballıkuyu mahallesi içerisinde önerilen Kadifekale ve Basmane garını bağlayan yaya ve bisiklet aksı ise, Meles Çayı'na paralel bir ikincil bir aks oluşturarak art alanların Meles omurgası ile bağlantısını güçlendirmesini sağlamıştır. Ayrıca, mahalle genelinde karma kullanım önerilmiş ve alan içerisinde araç kullanım gereksiniminin azaltılması amaçlanmıştır.

8. Basmane Garı

Basmane tren istasyonunun metro hattına bağlanması ile Kültürpark- Ballıkuyu Kentsel Dönüşüm alanını birbirine bağlayan Kemer mahallesindeki hemzemin yaya geçiti kapatılmıştır. Basmane Garı, Kemer, Kültürpark, Ballıkuyu Kentsel Dönüşüm alanlarının birbirleriyle bağlantılarını sağlamak amacıyla kapatılan bu geçitin açılması önerilmektedir. Ayrıca, Basmane ve Kadifekale arasındaki bağlantı, Ballıkuyu Kentsel dönüşüm alanı içerisinde öngörülen yaya ve bisiklet aksları ile yeniden kurgulanmış ve güçlendirilmiştir.

9. Kültürpark

Alsancak Tren İstasyonu ile Hilal Transfer Merkezi arasına önerilen havaray güzergâhının oluşturulmasıyla, tren yolunun hemzemindeki sınırlayıcılığı kaldırılarak Kültürpark'ın Meles omurgasına, özellikle de Meles Deltasına yaya ve bisikletli bağlantısı sağlanmıştır.

10. Ege Mahallesi

Kentsel Dönüşüm Planı yapılmış olan Ege Mahallesi'nin Meles Çayı'na paralel giden kıyısı doğal ortama dönüştürülerek mahallelinin kullanımına olanak sağlanmıştır. Ayrıca önerilen havaray ile mahallenin Kültürpark ile arasındaki sınır kaldırılarak bağlantı sağlanmıştır. Ege Mahallesi yanında yer alan Sümerbank Yaşayan Laboratuvar aracılığı ile, mahalleye sosyo-ekonomik bir katkı sağlanması ve mahallenin kültürel canlılığını koruması ve ön plana çıkması hedeflenmiştir.

11. Arap Deresi Kolu, Halkapınar Su Fabrikası

Su yatağının geçirimsiz sert zemin olduğu Meles Çayı'nın Arap Deresi Kolu'na da bu 2 nolu dere kesiti önerilerek doğal dere kesiti yapısına dönüştürülmüştür (Bakınız Şekil. 14) Halkapınar Su Fabrikasına yaya ve bisiklet yolları ile bağlantı sağlanmıştır. Halkapınar Su Fabrikası içinde yer alan Viyana Hamamları Şadırvan Yapısı'nın da kamusal kullanıma açılarak kentsel belleğin canlandırılması önerilmiştir.

12. Halkapınar Aktarma Merkezi

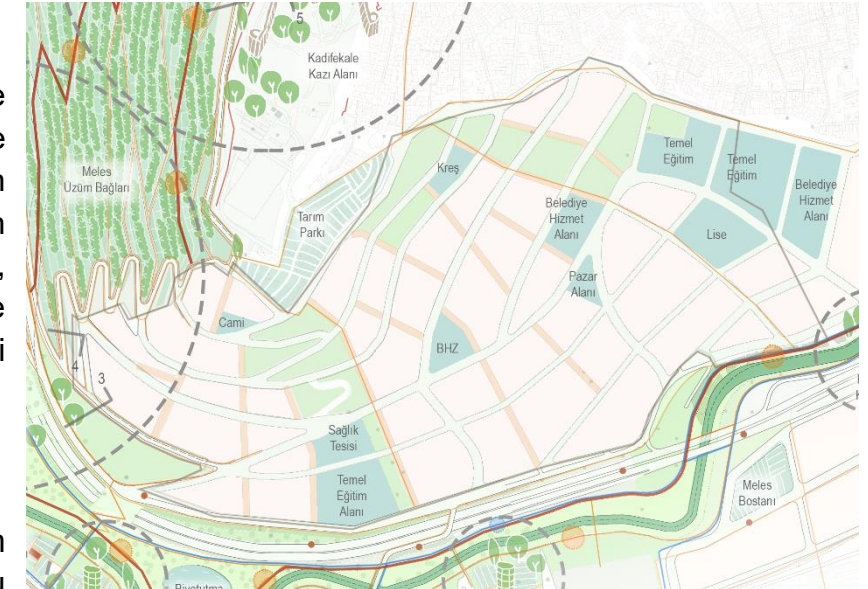
Arap Deresine yapılan düzenlemelerle Meles omurgasına yaya ve bisikletli ulaşımını sağlanarak Halkapınar Aktarma Merkeziyle bağlantı da sağlanmıştır.

13. Alsancak Limanı

İzmir Körfezi derinliğinin büyük kapasiteli yük gemilerinin yanaşmasındaki engelleyicileri sebebiyle, Alsancak Limanının Meles Deltasına doğru doldurularak genişlemesi önerilmemektedir.

14. Bayraklı Kıyı Bağlantısı, Salhane İZBAN İstasyonu

Tasarlanan yaya ve bisiklet yollarıyla Bayraklı kıyısı Meles omurgası bağlantısı sağlanmıştır.

Şekil 59-60. Ballıkuyu Kentsel Dönüşüm Alanı ile Basmane Garı, Kültürpark ve Ege Mahallesi 1/5000 Plan